

V Bruselu dne 14.10.2015
COM(2015) 497 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Obchod pro všechny

Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice

OBCHOD PRO VŠECHNY

Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice

Úvod

1. Obchod a investice jsou silnými motory růstu a tvorby pracovních míst

1.1. EU dosahuje v oblasti obchodu velmi dobrých výsledků

1.2. Obchodní a hospodářská agenda EU přínosy obchodu posiluje

2. Účinná politika, která řeší novou hospodářskou realitu a plní své sliby

2.1. Reakce na rozvoj globálních hodnotových řetězců

2.2. Plnění slibů: provádění, prosazování, malé podniky a pracovníci

3. Transparentnější obchodní a investiční politika

3.1. Užší spolupráce s členskými státy, s Evropským parlamentem a s občanskou společností

3.2. Otevřenější proces tvorby politik

4. Obchodní a investiční politika založená na hodnotách

4.1. Vstřícnější přístup k očekáváním veřejnosti ohledně předpisů a investic

4.2. Obchodní agenda, jejímž cílem je podpora udržitelného rozvoje, lidských práv a řádné správy věcí veřejných

5. Výhledový program jednání s cílem usměrňovat globalizaci

5.1. Posilování mnohostranného obchodního systému

5.2. Pokrok v oblasti dvoustranných vztahů

Závěr

Úvod

Po vleklé a bolestivé recesi je nyní pro EU výzvou podpora zaměstnanosti, růstu a investic. Komise tuto otázku umístila do popředí svých politických priorit. Obchod je jedním z mála dostupných nástrojů umožňujících podpořit ekonomiku, aniž by došlo k zatížení státních rozpočtů, obdobně jako je tomu u strukturálních reforem přijatých členskými státy a rovněž u práce provedené v rámci investičního plánu EU ⁽¹⁾.

EU má dobré předpoklady k tomu, aby pomocí obchodní a investiční politiky přispívala k dosahování tohoto cíle, a prospěla tím jak společnostem, tak spotřebitelům a pracovníkům. EU je největším světovým vývozcem i dovozcem zboží a služeb, uvažovaných dohromady, největším zahraničním přímým investorem a nejvýznamnějším cílem přímých zahraničních investic. Díky tomuto rozsahu je EU největším obchodním partnerem pro přibližně 80 zemí a druhým nejvýznamnějším partnerem pro dalších 40 zemí. EU by měla tuto svou silnou stránku využít ve prospěch jak svých vlastních občanů, tak občanů jiných částí světa, zejména obyvatel nejchudších zemí světa.

Ze změn způsobu fungování světové ekonomiky však vyplývá i jiný způsob koncepce obchodní politiky. Dnešní ekonomický systém – který je ve své podstatě globální a digitální – vychází z mezinárodních hodnotových řetězců, v nichž se návrhy, design a výroba provádějí v sérii kroků napříč celou řadou zemí.

Obchodní a investiční politika Evropské unie musí tuto skutečnost ještě více zohlednit a vzít v úvahu všechny způsoby, jak se společnosti v EU dostávají do kontaktu se zbytkem světa. V současné době například stále vzrůstá přeshraniční obchod se službami. Ty jsou rovněž úzce propojeny s tradičním obchodem s výrobky. V důsledku této skutečnosti obchod stále častěji zahrnuje přeshraniční pohyb nejen zboží, ale i osob a informací. To zintenzivňuje i způsob, jakým obchod podporuje výměnu nápadů, dovedností a inovací. Obchodní politika EU musí tuto výměnu usnadnit.

Účinná obchodní politika by se rovněž měla vzájemně doplňovat jak s rozvojovou politikou a širší zahraniční politikou EU, tak se zahraničními cíli vnitřních politik tak, aby se vzájemně posilovaly. Dopad obchodní politiky má významný vliv na geopolitickou situaci a naopak. Obchodní politika v kombinaci s rozvojovou spoluprací také představuje silný motor růstu v rozvojových zemích. EU bude pokračovat v plnění svého dlouhodobého závazku, tj. dosahování udržitelného rozvoje v rámci svých obchodních politik, čímž přispěje k nově dohodnutým celosvětovým cílům udržitelného rozvoje v souladu s Agendou pro udržitelný rozvoj 2030 ⁽²⁾. A konečně obchodní politika posiluje fungování vnitřního trhu EU tím, že propojuje jeho pravidla se světovým obchodním systémem.

V posledních letech se debata o obchodu zintenzivnila. Veřejnost se nyní v mnohem širším měřítku zajímá o obchodní politiku a mnoho lidí má obavy týkající se otázek, jako je například regulační ochrana a potenciální dopad na pracovní místa. Diskuse je do značné míry zaměřena na transatlantické obchodní a investiční partnerství (TTIP). Zaměření tohoto sdělení přesahuje tento rámec a zabývá se obchodní agendou Evropské unie širěji. Komise však z debaty o TTIP vyvodila závěry, které mají význam pro obchodní politiku EU v širším měřítku. V této diskusi šlo v zásadě o otázku: „Komu slouží obchodní politika EU?“ Z tohoto sdělení vyplývá, že obchodní politika EU slouží všem. Usiluje o zlepšení podmínek pro občany, spotřebitele, zaměstnance i samostatně výdělečně činné osoby, pro malé, střední a velké podniky i pro ty nejchudší v rozvojových zemích a reaguje na obavy těch, kteří mají pocit, že je globalizace poškozují. Obchodní politika musí zajišťovat růst, pracovní místa a inovace, ale musí být v souladu také s principy evropského modelu. Stručně řečeno, musí být odpovědná. Musí účinně působit tak, aby skutečně přinášela ekonomické příležitosti. Musí být transparentní a otevřená veřejné kontrole. Musí podporovat a bránit evropské hodnoty.

⁽¹⁾ Evropská komise, sdělení „Investiční plán pro Evropu“ COM(2014) 903.

⁽²⁾ OSN, „Transforming our world – The 2030 Agenda for Sustainable Development“ („Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030“).

1. Obchod a investice jsou silnými motory růstu a tvorby pracovních míst

1.1. EU dosahuje v oblasti obchodu velmi dobrých výsledků

Obchod je pro hospodářství EU nyní důležitější než kdy dříve. Díky nedávné krizi jsme měli možnost si uvědomit, že obchod by mohl v těžkém období přinášet stabilitu. Když byla domácí poptávka v EU slabá, zmírnil obchod dopad recese tím, že přeměroval poptávku z rostoucích ekonomik zpět do Evropy. V budoucnosti pak bude obchod představovat ještě významnější zdroj růstu. Předpokládá se, že v následujících 10 až 15 letech bude přibližně 90 % celosvětového hospodářského růstu vytvářeno mimo Evropu. Bude nezbytné konsolidovat hospodářskou obnovu na základě silnějšího propojení s novými centry celosvětového růstu.

Prodej do ostatních částí světa se stává stále významnějším zdrojem pracovních míst pro Evropany. Vývoz mimo Evropskou unii v současné době stojí za více než 30 milionů pracovních míst – tj. o dvě třetiny více než před 15 lety –, což znamená, že v současné době vývoz podporuje téměř jednu sedminu pracovních míst v Evropě. Tato pracovní místa vyžadují vysokou kvalifikaci a jsou nadprůměrně placená. Jsou rozmístěna po všech členských státech EU a mají přímou i nepřímou souvislost s vývozem mimo EU. Například s německým vývozem mimo EU souvisí 200 000 pracovních míst v Polsku, 140 000 v Itálii, a 130 000 ve Spojeném království. Francouzský vývoz mimo EU podporuje 150 000 pracovních míst v Německu, 50 000 ve Španělsku a 30 000 v Belgii. V důsledku toho jsou přínosy plynoucí z obchodu často mnohem širší, než si uvědomujeme ⁽³⁾.

Vývoz rovněž podporuje evropské malé a střední podniky (MSP). Přes 600 000 malých a středních podniků, které zaměstnávají více než 6 milionů osob, přímo vyváží zboží mimo EU, což představuje jednu třetinu vývozu EU. Taková mezinárodní činnost zvyšuje konkurenceschopnost těchto společností a umožňuje jim diverzifikaci trhů. Celá řada dalších společností pak vyváží služby, případně vyváží nepřímo jako dodavatelé jiných větších společností. A ještě více společností má ambice vyvážet v budoucnu, jelikož vývoz je často nejrychlejší možností růstu a vytváření pracovních míst.

Vývozní příležitosti mají zásadní význam pro odvětví, která procházejí strukturálními změnami, jako je například zemědělsko-potravinářské odvětví ⁽⁴⁾. Postupné reformy společné zemědělské politiky umožnily tomuto odvětví, aby zvýšilo svou orientaci na trh, dosáhlo mezinárodní konkurenceschopnosti a reagovalo na nové tržní příležitosti.

Stejně důležitý je i dovoz. Otevření ekonomiky EU obchodu a investicím představuje významný zdroj zvyšování produktivity a soukromých investic, což obojí EU velmi potřebuje. Přináší nápady a inovace, nové technologie a špičkový výzkum. Prospívá spotřebitelům, neboť umožňuje snižování cen a rozšiřování možností. Nižší náklady a větší výběr vstupů přímo přispívají ke konkurenceschopnosti podniků EU doma i v zahraničí.

Obecněji lze říci, že vytváření globálních hodnotových řetězců ještě zdůrazňuje vzájemnou závislost dovozu a vývozu. Závislost výroby v EU na dovozu energie a surovin je obecně známým faktem. Často se však zapomíná, že totéž platí i pro součástky, díly a kapitálové statky, jako jsou například strojní zařízení. Tyto výrobky představují dohromady 80 % dovozu do EU. Mají zásadní význam pro fungování ekonomiky a pro konkurenceschopnost společností v EU. Podíl dovozu na vývozu EU se od roku 1995 zvýšil o více než polovinu.

Zásadní význam mají investice. Zahraniční investice pomáhají zvyšovat konkurenceschopnost evropských společností. Příliv investic ze zahraničí umožňuje v rámci EU zaměstnávat 7,3 milionu osob. Investice oběma směry jsou klíčovou součástí infrastruktury, která propojuje evropskou ekonomiku s globálními hodnotovými řetězci. Cílem „investičního plánu EU pro Evropu“ je podpořit investice, které byly v roce 2014 o 15 % nižší než v období před krizí. Klíčovým požadavkem je inteligentnější využívání nových i stávajících finančních zdrojů. Klíčovou úlohu v tomto procesu hrají zahraniční partneři. Politika EU týkající se přímých zahraničních investic by je měla podporovat v souladu s cíli a prioritami strategie Evropa 2020 ⁽⁵⁾.

⁽³⁾ Evropská komise, dokument GR pro obchod „How trade policy and regional trade agreements support and strengthen EU economic performance“ („Jak obchodní politika a regionální obchodní dohody podporují a posilují hospodářskou výkonnost EU“), březen 2015.

⁽⁴⁾ Potravinový řetězec v EU zajišťuje 47 milionů pracovních míst, 7 % HDP a více než 7 % vývozu zboží z EU.

⁽⁵⁾ Evropská komise, sdělení „Jak pokračuje Evropa 2020: strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“, COM(2014)130.

Společnosti v EU jsou vysoce konkurenceschopné na celosvětové úrovni. EU má proto dobré předpoklady, aby mohla těžit ze zvýšené mezinárodní angažovanosti. Od počátku tohoto století se vývoz evropského zboží téměř ztrojnásobil a zvýšil se přibližně o 1,5 bilionu EUR. Podíl EU na světovém vývozu zboží se i nadále pohybuje nad 15 % jeho celkového objemu a od přelomu století zaznamenal pouze mírný pokles oproti hodnotě mírně přesahující 16 %. To je třeba vnímat v souvislosti se vzestupem Číny, jejíž podíl na světovém vývozu zboží se ve stejném období zvýšil z 5 % na více než 15 %. Vzhledem k této skutečnosti jsou výsledky EU výjimečné. Jsou rovněž lepší než u srovnatelných ekonomik. Podíl Spojených států zaznamenal v relativním vyjádření čtyřikrát větší pokles než Evropa, což znamená, že jejich podíl na celkovém světovém vývozu zboží nedosahoval ani 11 %, což znamenalo pokles z původních více než 16 % v roce 2000, tj. ze stejné úrovně jako v EU. Ke stejné situaci došlo v Japonsku, jehož podíl na světovém trhu vývozu zboží poklesl na polovinu z 10 % na 4,5 %.

1.2. Obchodní a hospodářská agenda EU přínosy obchodu posiluje

Aby podpořila schopnost EU využívat výhody obchodu a investic, vypracovala Komise ambiciózní bilaterální agendu, která doplňuje angažovanost EU ve Světové obchodní organizaci (WTO). EU uzavřela nebo vyjednává dvoustranné dohody o volném obchodu s partnery na všech kontinentech⁶. Zatímco před deseti lety zahrnovaly platné dohody o volném obchodu méně než čtvrtinu obchodu EU, v současné době zahrnují více než třetinu obchodu EU. Pokud budou dokončena všechna jednání, která v současné době probíhají, mohlo by toto číslo dosáhnout až dvou třetin. V současné době se jedná o zdaleka nejambicióznější obchodní agendu na světě.

Ukázkovým příkladem konkrétních výsledků, které takové dohody přinášejí, je dohoda o volném obchodu mezi EU a Jižní Koreou. Je to nejambicióznější obchodní dohoda, kterou kdy EU provedla, odstraňující téměř 99 % cel na obou stranách během pěti let a týkající se necelních překážek. Jde nad rámec dohody o volném obchodu mezi USA a Jižní Koreou. Za čtyři roky se vývoz zboží z EU celkově zvýšil o 55 %, o 46 %, což v prvních třech letech vedlo k dalšímu vývozu v hodnotě 4,7 miliardy EUR. Vývoz automobilů se zvýšil více než trojnásobně. Dlouhotrvající schodek obchodu EU se nyní změnil v přebytek. Podíl EU na dovozu do Jižní Koreje vzrostl z 9 % na 13 %, zatímco podíl USA zůstal na stejné úrovni a podíl Japonska se snížil o 2 %.

Obchodní politika však může být užitečná jen tehdy, podpoří-li ji domácí reformy. Nezbytným předpokladem dalšího posilování schopnosti Unie využívat výhod otevřených trhů jsou strukturální reformy, omezení byrokracie, lepší přístup k financím a více investic do infrastruktury, dovedností, výzkumu a vývoje. Investiční plán EU propojuje tyto reformy na úrovni EU a povede k dalšímu zvýšení konkurenceschopnosti evropských podniků, zejména malých a středních podniků. Nedávné zkušenosti zároveň ukázaly, že strukturální reformy prováděné členskými státy se vyplácejí i z hlediska zvýšení výkonnosti obchodu. Evropský semestr tedy představuje důležitý nástroj maximalizace součinnosti mezi obchodní a domácí politikou.

2. Účinná politika, která řeší novou hospodářskou realitu a plní své sliby

2.1. Reakce na rozvoj globálních hodnotových řetězců

Globální hodnotové řetězce znamenají, že k obchodní politice již nelze přistupovat z úzkého merkantilistického hlediska. Zvyšování nákladů na dovoz snižuje schopnost podniků prodávat na světových trzích. Je nutné lépe porozumět vzájemným, na sobě závislým vztahům. Z protekcionistických opatření nelze získat žádné výhody, a to ani v obtížných ekonomických podmínkách dneška.

Obchodní politika EU musí posílit postavení Evropy v globálních dodavatelských řetězcích. Musí podporovat kompletní škálu ekonomických aktivit, jejichž prostřednictvím Evropané vytvářejí a prodávají hodnotu. Ta zahrnuje výrobu komponent a konečných výrobků, což má zásadní význam⁽⁷⁾. Zahrnuje rovněž služby, výzkum, design a marketing, montáž, distribuci a údržbu.

Obchodní politika EU se této skutečnosti přizpůsobila a oproti tradičním jednáním o clech se již rozšířila. EU používá holistický přístup zahrnující zásadní otázky, jako jsou například veřejné zakázky, hospodářská

⁽⁶⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/december/tradoc_118238.pdf.

⁽⁷⁾ Evropská komise, sdělení „Za obnovu evropského průmyslu“, COM(2014) 14.

soutěž včetně dotací nebo hygienické a rostlinolékařské překážky. Ty mají i nadále zásadní význam. Například výdaje na veřejné zakázky se v celosvětovém měřítku pohybují mezi 15 % až 20 % HDP. Investice do infrastruktury a další veřejné zakázky v rozvíjejících se a rozvinutých ekonomikách budou pravděpodobně hlavními hnacími silami hospodářského růstu v nadcházejících letech. Přestože Evropská unie postupně integrovala a otevřela své trhy, společnosti EU se v zahraničí dosud setkávají s diskriminací a s omezeními. Je proto nezbytné zajistit rovné podmínky v oblasti přístupu na trh, a těch lze zčásti dosáhnout prostřednictvím dohod o volném obchodu a jednání o přistoupení nových zemí k dohodě Světové obchodní organizace o vládních zakázkách.

Má-li si EU zajistit místo v globálních hodnotových řetězcích, bude však nezbytné, aby obchodní politika řešila ještě rozsáhlejší soubor otázek. V tomto ohledu je nezbytné, abychom podporovali obchod se službami, usnadňovali digitální obchod, podporovali mobilitu pracovníků, řešili regulační roztržičnost, zajistili přístup k surovinám, chránili inovace a zajistili rychlé řízení celních postupů. Bude rovněž nutné, aby integrovaná strategie pokrývající různé oblasti obchodní politiky zajistila zodpovědné řízení dodavatelských řetězců (viz body 4.1.1 a 4.2.3) a reagovala na agresivní strategie přesunů zisků a daňových úniků, s jejichž pomocí společnosti využívají roztržičnosti hodnotových řetězců. Komise to řeší prostřednictvím různých nástrojů politiky. Obchodní dohody podporují snahy prosazující mezinárodní normy transparentnosti a řádné správy věcí veřejných.

2.1.1. Podpora obchodu se službami

Služby tvoří přibližně 70 % HDP a zaměstnanosti v EU a jsou stále významnější součástí mezinárodního obchodu. V minulosti bylo možné většinu služeb poskytovat pouze v lokálním měřítku. To se díky technologii změnilo a vývoz služeb z EU se za 10 let zdvojnásobil až na 728 miliard EUR v roce 2014. Kromě obchodu se službami jako takovými dnes výrobní společnosti navíc stále častěji nakupují, vyrábějí a prodávají služby, které jim umožňují prodej jejich výrobků. Toto „začleňování“ služeb do výrobního procesu se v posledních letech výrazně rozšířilo. Služby nyní tvoří téměř 40 % hodnoty zboží vyváženého z Evropy. Přibližně jedna třetina pracovních míst vytvořených na základě vývozu vyrobeného zboží je skutečně ve společnostech poskytujících pomocné služby, jako je například doprava a logistika. U složitých zařízení, jako jsou stroje, větrné turbíny nebo zdravotnické prostředky, jsou součástí balíčku služby jako instalace, podpora, školení a údržba. Je zapotřebí také celá řada jiných služeb v oblasti obchodu, pojišťovnictví, telekomunikací a dopravy.

Zvyšování objemu služeb „začleňovaných“ do výroby vyžaduje ještě větší zaměření na liberalizaci služeb jak v rámci EU, tak ve zbytku světa. Stále více nabývá na významu zlepšování přístupu výroby a služeb na trh ve vzájemném propojení. To vyžaduje přesáhnout rámec tradičního myšlení, což dokládá i skutečnost, že závazky týkající se liberalizace zboží a služeb jsou v současné době při obchodních jednáních řešeny samostatně. Například mobilita osob poskytujících služby může podpořit prodej zboží a služeb, a usnadnění digitálního obchodu a toků údajů podporuje jak společnosti obchodující se zbožím, tak společnosti obchodující se službami.

Usnadnění obchodu v oblasti služeb vyžaduje rovněž otevřenost vůči přímým zahraničním investicím. Více než 60 % přímých investic EU do zahraničí souvisí s obchodem se službami. Mezinárodní obchod se službami vyžaduje, aby se společnosti zavedly na zahraničních trzích, a mohly tak poskytovat služby novým místním zákazníkům. Dle odhadu WTO jsou dvě třetiny služeb poskytovány prostřednictvím provozovny. Investice na celém světě rovněž umožňují společnostem poskytujícím služby nabízet tuzemským zákazníkům celosvětová řešení a podporovat propojení společností EU poskytujících výrobu a služby s celosvětovými hodnotovými řetězci. Jednání EU o mezinárodních investicích, jakož i mezinárodní rozměr investičního plánu pro Evropu, tyto vazby usnadní.

EU je jedním z 25 členů WTO, kteří vyjednávají ambiciózní vícestrannou dohodu o obchodu se službami (TiSA). Společně již pokrývají 70 % světového obchodu se službami a dohoda TiSA by se mohla stát krokem směrem k plnohodnotnému členství ve WTO s cílem dosáhnout pokroku v oblasti liberalizace služeb a pravidel a přiblížit se úrovni liberalizace WTO a její tvorbě pravidel v oblasti zboží. Probíhající jednání o dohodě o ekologickém zboží (EGA) by se navíc měla v konečném důsledku zabývat službami umožňující toto zboží efektivně prodávat do zahraničí. EU rovněž navrhla, že by se rozvojový program WTO z Dohy měl zaměřit na služby, které jsou silnými činiteli umožňujícími obchod se zbožím.

Zároveň EU i nadále zaujímá jednoznačné stanovisko k veřejným službám. Obchodní dohody EU nebrání a nebudou bránit vládám na jakékoli úrovni, aby poskytovaly, podporovaly nebo regulovaly služby v oblastech, jako je například voda, vzdělání, zdravotnictví a sociální služby, ani nebudou bránit změnám politiky v oblasti financování nebo organizace těchto služeb. Obchodní dohody nebudou vyžadovat, aby vlády privatizovaly jakoukoliv službu, ani nebudou vládám bránit v rozšiřování spektra služeb, které veřejnosti poskytují.

Komise bude obchod se službami považovat za prioritu a bude se snažit dosahovat ambiciózních výsledků při všech obchodních jednáních.

2.1.2. Usnadňování digitálního obchodu

Digitální revoluce maže zeměpisné překážky i vzdálenosti a má masivní dopad na ekonomiky i společnosti na celém světě. Z hlediska obchodu přináší nové možnosti, a to i pro malé a střední podniky a spotřebitele v EU, díky globálnímu trhu v oblasti elektronického obchodu, jehož hodnota je nyní odhadována na více než 12 bilionů EUR ⁽⁸⁾. Přestože dodržování předpisů u přeshraničního obchodu zpravidla znamená vyšší náklady pro menší podniky než pro větší firmy, elektronický obchod znamená, že i malé podniky, které fungují on-line, mají přístup k zákazníkům na celém světě. Evropská unie má jako největší světový vývozce služeb velmi dobré předpoklady k využití této situace.

Digitální revoluce s sebou přináší rovněž nové obavy týkající se ochrany spotřebitelů a jejich osobních údajů jak v rámci EU, tak na mezinárodní úrovni. Komise je odhodlána zajistit, že bude v plném rozsahu zaručeno dodržování základních práv občanů EU na soukromí a ochranu osobních údajů pomocí solidního právního rámce pro ochranu údajů ⁽⁹⁾. Pravidla zpracovávání osobních údajů se nesjednávají v rámci obchodních dohod ani jimi nejsou dotčena.

Digitální ekonomika však rovněž znamená nutnost řešit nové druhy překážek obchodu. Některé z nich mají vliv na ty společnosti, které jsou konkrétně zaměřeny na obchod prostřednictvím digitálních kanálů. Jiné ovlivňují mnohem širší skupinu společností. Sběr, ukládání, zpracování a přenos údajů (včetně ekonomických, finančních, statistických a vědeckých informací) a jejich digitalizace se staly nedílnou součástí moderních obchodních modelů, a to i v případě výrobních podniků. Jsou *de facto* klíčovým faktorem rozvoje globálních hodnotových řetězců. V důsledku této skutečnosti se zvyšuje význam volného pohybu údajů přes hranice pro evropskou konkurenceschopnost jako takovou. Nejlepšími nástroji k řešení výzev digitální ekonomiky jsou spolupráce v oblasti regulace, vzájemné uznávání a harmonizace norem.

Celou řadu těchto otázek v rámci EU řeší strategie pro jednotný digitální trh ⁽¹⁰⁾. Evropské společnosti se však na celém světě dosud setkávají se značnými překážkami, jako jsou například netransparentní pravidla, vládní zásahy a neodůvodněné požadavky na lokalizaci údajů a na ukládání údajů. Pro všechny společnosti, které nakládají s údaji, je bezpečnost údajů zásadní otázkou. Pro globální hodnotové řetězce jsou rovněž důležité digitální infrastruktury, šifrování a společné normy, které tedy spadají rovněž do působnosti obchodní politiky. Kromě toho některá z klíčových opatření strategie pro jednotný digitální trh, jako je například evropská iniciativa v oblasti cloud computingu a reforma právních předpisů o autorských právech, mají mezinárodní rozměr, který by bylo možné řešit v obchodních dohodách.

Cílem EU by mělo být vytvoření rovných podmínek na celém světě včetně nediskriminace a absence neodůvodněných požadavků na lokalizaci údajů. Evropa by měla podporovat tento cíl na dvoustranných, vícestranných i mnohostranných fórech.

⁽⁸⁾ UNCTAD, Information Economy Report, 2015.

⁽⁹⁾ Evropská komise, návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů), COM (2012) 11.

⁽¹⁰⁾ Evropská komise, sdělení „Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě“, COM(2015) 192.

Komise bude usilovat o to, aby prostřednictvím dohod o volném obchodu a dohody TiSA stanovila pravidla elektronického obchodování a přeshraničních toků údajů a řešila nové formy digitálního protekcionismu, přičemž budou plně dodržována pravidla EU pro ochranu údajů a ochranu soukromí a tato pravidla nebudou dotčena.

2.1.3. Podpora mobility a řešení otázky migrace

Dočasný pohyb odborníků se stal nezbytností ve všech odvětvích, které podnikají v mezinárodním měřítku. Usnadňuje vývoz a poskytuje možnosti, jak odstranit nedostatky v oblasti dovedností. Omezení mobility jsou na mezinárodní úrovni dosud rozšířeným jevem a mohou znemožnit maximální využití výhod obchodních a investičních dohod. Mobilita odborníků nepodkopává právní předpisy v sociální oblasti a oblasti zaměstnanosti.

Ekonomický potenciál dočasného pohybu poskytovatelů služeb je zejména zdůrazněn v evropském programu pro migraci ⁽¹¹⁾. Tento program rovněž vyzývá k většímu využití synergií napříč oblastmi politiky s cílem stimulovat spolupráci třetích zemí v otázkách migrace a uprchlíků ⁽¹²⁾. Obchodní politika by měla zohlednit rámec politiky pro navracení a zpětné přebírání nelegálních migrantů.

Komise:

- projedná ustanovení o mobilitě přímo související s prodejem konkrétního zboží a zařízení (např. technické služby nebo údržba) současně s jednáními o přístupu tohoto zboží na trh;
- nabídne začlenění některých výhod vyplývajících ze směrnice o převádění v rámci společnosti ⁽¹³⁾ do obchodních a investičních dohod výměnou za reciproční zacházení s evropskými odborníky ze strany partnerů;
- na základě přezkumu směrnice o modré kartě ⁽¹⁴⁾ posoudí možnost zahrnutí podmínek vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí, kteří dočasně poskytují služby v souladu se závazky EU, do obchodních dohod;
- bude v obchodních dohodách podporovat uznávání odborných kvalifikací;
- lépe využije synergie mezi obchodní politikou a politikou EU ohledně navracení / zpětného přebírání osob a zjednodušení vízového styku, aby bylo dosaženo lepších výsledků ku prospěchu EU jako celku;
- bude podporovat programy a portály na výměnu, školení a další posilování kapacit, které jsou financované ze strany EU a usnadňují účelné využívání ustanovení o mobilitě v dohodách o volném obchodu.

2.1.4. Posílení mezinárodní spolupráce v oblasti právních předpisů

Požadavky kladené na výrobky a služby se v celosvětovém měřítku vzájemně značně liší, někdy z důvodu kulturních rozdílů a společenských voleb, ale často jen proto, že regulační přístupy se rozvíjely izolovaně. Takováto regulační rozdílnost znamená pro výrobce značné dodatečné náklady, protože musí své výrobky upravovat a/nebo podstoupit duplicitní posuzování shody, které nemá žádnou přidanou hodnotu z hlediska bezpečnosti ani není jinak veřejně prospěšné, v některých případech se jedná jen o skrytý protekcionismus. Tyto náklady jsou obzvláště významné pro malé a střední podniky, pro které mohou představovat nepřekonatelnou překážku v přístupu na trh.

Tyto problémy je sice jednodušší řešit při dvoustranných jednáních, regionální a celosvětová řešení však mají větší dopad. Posílená mezinárodní spolupráce v oblasti právních předpisů napomáhá usnadňování obchodu, vytváří celosvětové normy, zvyšuje účinnost předpisů a pomáhá regulačním orgánům lépe využívat omezené zdroje. Je nutno ji provádět takovým způsobem, aby nedocházelo k omezení práva vlád jednat v zájmu dosahování legitimních cílů veřejné politiky (viz bod 4.1.1). Společný postup se strategickými obchodními

⁽¹¹⁾ Evropská komise, sdělení „Evropský program pro migraci“, COM(2015) 240.

⁽¹²⁾ Evropská komise, sdělení „Akční plán EU v oblasti navracení“, COM(2015) 453.

⁽¹³⁾ Směrnice 2014/66/EU ze dne 15. května 2014, Úř. věst. L 157.

⁽¹⁴⁾ Směrnice Rady 2009/50/ES ze dne 25. května 2009, Úř. věst. L 155.

partnery, jako jsou například Spojené státy a Japonsko, poskytne nový impuls z hlediska práce v orgánech, jako je například Evropská hospodářská komise OSN (EHK OSN) pro motorová vozidla, Mezinárodní konference pro harmonizaci léčivých přípravků nebo orgány určující mezinárodní normy související se sanitárními a fytosanitárními požadavky, jako je například Codex Alimentarius pro potraviny. Významnou úlohu hrají rovněž mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO, IEC, ITU). WTO by mohla rozvíjet svoji úlohu při podpoře osvědčených regulačních postupů.

Komise:

- bude řešit otázky regulace při jednáních jako prioritu a bude se snažit zajistit větší spolupráci na mezinárodních regulačních fórech při současném zachování vysokých evropských standardů;
- bude i nadále usilovat o odstranění necelních překážek prostřednictvím výkonu dohod a spolupráce v oblasti regulace.

2.1.5. Zajištění efektivní správy cel

Efektivní řízení pohybu zboží v mezinárodních dodavatelských řetězcích má zcela zásadní význam. Zajišťuje usnadňování obchodu, ochranu finančních a hospodářských zájmů EU a jejích členských států a dodržování obchodních předpisů. Agentury v celé EU a na celém světě musí řídit a minimalizovat celou řadu rizik vyplývajících z celosvětového obchodu. Je zapotřebí zintenzivnit výměnu informací o rizicích (při řádném zohlednění ochrany osobních údajů a obchodního tajemství), zajistit koordinaci mezi celními a jinými orgány a prohloubit mezinárodní spolupráci. Provádění pravidel pro usnadnění obchodování v rámci WTO a dvoustranné dohody a jejich začlenění do budoucích dohod o volném obchodu představují stále významnější rozměr obchodní politiky.

Komise bude optimálně využívat stávající vzájemnou správní pomoc a podporovat obchodní partnery EU při využití programů oprávněných hospodářských subjektů k řešení rizik v globálních dodavatelských řetězcích.

2.1.6. Zajištění přístupu k energii a surovinám

Vzhledem k závislosti EU na dovážených zdrojích je přístup k energii a surovinám zásadním předpokladem konkurenceschopnosti EU. Obchodní dohody mohou tento přístup zlepšit nastavením pravidel o nediskriminaci a tranzitu, řešením požadavků na místní obsah; podporou energetické účinnosti a obchodu obnovitelnými zdroji energie a tím, že zajistí, aby státní podniky konkurovaly ostatním společnostem za rovných podmínek podle zásad trhu. Taková opatření musí plně respektovat svrchované právo jednotlivých zemí na jejich přírodní zdroje a nesmí bránit opatření na ochranu životního prostředí včetně boje proti změně klimatu.

Komise v rámci širší práce na vytvoření evropské energetické unie ⁽¹⁵⁾ a v souladu s iniciativou v oblasti surovin ⁽¹⁶⁾ navrhne začlenit do každé obchodní dohody kapitola týkající se energie a surovin.

⁽¹⁵⁾ Evropská komise, sdělení „Rámcová strategie k vytvoření odolné energetické unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu“, COM(2015) 80.

⁽¹⁶⁾ Evropská komise, sdělení, „Iniciativa v oblasti surovin“, KOM(2008) 699.

2.1.7. Ochrana inovací

Pro ekonomiku hodnotového řetězce má zásadní význam kreativita, výzkum a návrh. Generují třetinu pracovních míst v EU a 90 % vývozu z EU ⁽¹⁷⁾. Jsou však obzvláště citlivé na nedostatečnou ochranu a vymáhání práv duševního vlastnictví v jiných jurisdikcích a někdy jsou předmětem nuceného převodu technologií. Zvláště zranitelné jsou malé a střední podniky. Obchodní politika EU musí podporovat inovativní a vysoce kvalitní produkty tak, že bude chránit celé spektrum práv duševního vlastnictví, které zahrnuje patenty, ochranné známky, autorská práva, průmyslové vzory a zeměpisná označení a rovněž obchodní tajemství. Je třeba nejen definovat pravidla a postupy, ale také zajistit jejich prosazování.

Komise:

- posílí ochranu a prosazování práv duševního vlastnictví v dohodách o volném obchodu a ve WTO ⁽¹⁸⁾ a bude se svými partnery spolupracovat v boji proti podvodům a
- bude nadále podporovat ambiciózní celosvětovou agendu v oblasti zdraví ⁽¹⁹⁾ a lepší přístup k lékům v chudých zemích, a to i prostřednictvím trvalého odpuštění poplatků za farmaceutické výrobky nejméně rozvinutým zemím v rámci dohody WTO o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPs).

2.2. Plnění slibů: provádění, prosazování, malé podniky a pracovníci

2.2.1. Lepší provádění

EU má nejširší spektrum dohod o volném obchodu na světě a úkolem je nyní zajistit, aby změnily situaci pro všechny. Platí například, že navzdory vynikajícím celkovým výsledkům dohody o volném obchodu mezi EU a Jižní Koreou společnosti dosud plně nevyužívají snížených sazeb, které z ní vyplývají. V prvním roce provádění této dohody skutečně využívalo příležitosti, které z této dohody o volném obchodu vyplývaly, jen 40 % vývozu EU, zatímco 60 % tohoto vývozu i nadále podléhalo zbytečným clům. Účelné uplatňování těchto preferencí se v současné době zlepšilo, takže zahrnuje dvě třetiny vývozu z EU, ale široké rozpětí míry využití v jednotlivých členských státech (která se pohybuje od 80 % na Kypru, v Lotyšsku a Rakousku po 40 % nebo méně v Estonsku, na Maltě a v Bulharsku) a vyšší míra využití ze strany jihokorejských společností (80 %) naznačuje, že v účinném provádění této a dalších obchodních dohod EU existují ještě určité rezervy.

Za lepší provádění nese společnou odpovědnost Komise, členské státy, Evropský parlament a zúčastněné strany. Komise by měla řešit otázky, jako jsou například složitá pravidla o původu a celní postupy, a rovněž nedostatečná informovanost a podpora. Členské státy mají zásadní úlohu při řízení a provádění celního režimu EU a při uskutečňování obchodu a podpory investic. Evropský parlament bude mít obzvláště důležitou úlohu při provádění kapitol obchodních dohod o udržitelném rozvoji (viz bod 4.2.2).

Komise:

- bude usilovat o jednoduchost a jednotnost pravidel o původu a poskytovat uživatelsky vstřícné informace o obchodních příležitostech. To je zvláště důležité pro malé a střední podniky;
- bude posilovat spolupráci mezi celními orgány, zajistí, aby členské státy prováděly zjednodušování celních formalit stanovených v celním kodexu Evropské unie, a bude spolupracovat s členskými státy na využívání nejefektivnějších elektronických systémů včetně elektronických plateb;
- navrhne „posílené partnerství“ s členskými státy, Evropským parlamentem a se zúčastněnými stranami ohledně provádění obchodních dohod. To by znamenalo rozšířit a posílit stávající „partnerství v oblasti přístupu na trh“ nad rámec odstranění překážek pro obchod a investice a přidat k němu provádění dohod o

⁽¹⁷⁾ Evropský patentový úřad a Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu, zpráva o analýze na úrovni odvětví „IPR intensive industries: contribution to economic performance and employment in the EU“ („Odvětví, jež intenzivně využívají práva duševního vlastnictví: přínos k hospodářské výkonnosti a zaměstnanosti v EU“), 2013.

⁽¹⁸⁾ Evropská komise, sdělení „Obchod, růst a duševní vlastnictví“, COM(2014) 389.

⁽¹⁹⁾ Evropská komise, sdělení „Úloha EU v oblasti celosvětového zdraví“, KOM(2010) 128.

volném obchodu včetně činností zaměřených na zvyšování povědomí a celní spolupráci, usnadnění obchodu a udržitelný rozvoj;

- bude každoročně podávat zprávu o provádění nejvýznamnějších dohod o volném obchodu a poskytovat hlubší analýzu účinnosti obchodních dohod EU *ex post* z hlediska jednotlivých odvětví a členských států a ve vybraných případech i dopadu na hospodářství partnerských zemí.

2.2.2. Důraznější prosazování práv EU

EU musí zajistit, aby její partneři dodržovali pravidla a respektovali své závazky. To je jak ekonomickou, tak politickou nutností. Předpokladem pro dosažení tohoto cíle je neustálé sledování a angažovanost ze strany Komise a členských států vůči partnerům. Když selžou diplomatické zásahy, EU neváhá využít postupy pro řešení sporů v rámci WTO. EU je jedním z neaktivnějších a neúspěšnějších uživatelů postupů pro řešení sporů v rámci WTO, přičemž stanoví priority případů na základě právní spolehlivosti, hospodářského významu a systémového dopadu⁽²⁰⁾.

Potenciální přínosy obchodních dohod musí být k dispozici všem členským státům EU. To vyžaduje úzkou spolupráci mezi Komisí, členskými státy a průmyslem EU při řešení otázek, jako jsou například opakující se postupy pro podávání žádostí o přístup na trh s potenciálně odlišnými výsledky, které mohou být příčinou zbytečných průtahů a nákladů. Je tomu tak zejména v případě zemědělsko-potravinářského odvětví, v němž je EU největším vývozcem na světě, ale vzhledem k uvedeným překážkám se jí nedaří tento potenciál plně zúročit. Uznání EU za jediný subjekt v zemědělsko-potravinářském odvětví má zásadní význam pro rovné zacházení s vývozem ze všech 28 členských států EU. Zároveň může nastat potřeba, aby EU zvážila způsob, jak poskytnout obchodním partnerům záruky, o které usilují, s cílem tento problém vyřešit.

Evropská unie se rovněž musí pevně postavit nekalým obchodním praktikám prostřednictvím antidumpingových a antisubvenčních opatření. To je nezbytné, aby EU mohla dostát svému závazku otevření trhů. EU je jedním z hlavních celosvětových uživatelů nástrojů na ochranu obchodu. Zajišťuje důsledné uplatňování postupů a zohledňuje přitom všechny zájmy Unie.

Komise:

- vyvine koordinovanější přístup k hospodářské diplomacii a zajistí využití veškerých diplomatických prostředků EU na podporu obchodních a investičních zájmů EU;
- bude podle potřeby využívat postupy pro urovnávání sporů, a to i v dohodách o volném obchodu;
- bude využívat mechanismus zprostředkování dohodnutý v nedávno uzavřených dohodách o volném obchodu pro rychlé řešení necelních překážek;
- identifikuje případy, kde bylo možné nejúčinněji využít úspěchy jednotného trhu EU – zejména v zemědělsko-potravinářské oblasti –, což povede k dalšímu zlepšení přístupu na trh. Komise bude rovněž řešit případy, kdy naši obchodní partneři diskriminují jednotlivé členské státy EU;
- v oblasti ochrany obchodu bude věnovat zvláštní pozornost subvencování a stále problematičtějšímu obcházení opatření;
- zhodnotí využívání nástrojů na ochranu obchodu a posoudí jejich účinnost a účelnost.

2.2.3. Více pozornosti malým podnikům

Náklady vstupu na nový trh znamenají pro malé a střední podniky větší zátěž než pro větší firmy. Usazování, posuzování shody, povolování výrobků nebo uznávání odborné kvalifikace mohou představovat stejné nominální náklady. Mají však větší dopad na malé a střední podniky, které mají méně zdrojů na internacionalizaci, pronikání na nové trhy, překonávání obchodních a investičních překážek a dosahování

⁽²⁰⁾ https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_by_country_e.htm

souladu s právními předpisy. Ambiciózní odstraňování překážek a sbližování právních předpisů prostřednictvím obchodních dohod by proto mělo být prospěšné zejména pro malé a střední podniky.

Stejně asymetrie platí pro přístup k informacím o možnostech přístupu na trh. Velké společnosti si pravděpodobně mohou dovolit právní a ekonomické poradenství týkající se regulačních požadavků, pro malé a střední podniky je to však obtížnější. Dohody o volném obchodu mohou napomoci například tím, že se založí webové stránky vlády, které budou fungovat jako jedno kontaktní místo pro všechny informace o relevantních požadavcích na výrobky.

Komise:

- začlenění ustanovení zaměřená na malé a střední podniky do všech jednání včetně specializovaných webových portálů s cílem usnadnit přístup k informacím o požadavcích na výrobky na zahraničních trzích, k příležitostem vyplývajícím z dohod o volném obchodu a k dostupné podpoře;
- bude brát v úvahu specifika malých a středních podniků ve všech kapitolách jednání o obchodu a investicích;
- bude koordinovat svou činnost s vnitrostátními politikami na podporu obchodu a se snahou malých a středních podniků o internacionalizaci, například v souvislosti s „partnerstvím pro posílené provádění“;
- bude provádět pravidelné průzkumy o překážkách, jimž malé a střední podniky čelí na konkrétních trzích, a těsněji spolupracovat s orgány zastupujícími malé a střední podniky s cílem lépe pochopit jejich potřeby.

2.2.4. Účinnější nástroje, které zaměstnancům pomohou přizpůsobit se změnám

Jak již bylo uvedeno, obchod je pro Evropany důležitým zdrojem pracovních míst a vývoz je za jednou sedminou pracovních míst v EU. Obchod také předpokládá strukturální změny, které pomáhají připravovat ekonomiku na vytváření pracovních míst v budoucnosti. Tyto změny však mohou obnášet dočasné ničivé dopady na některé regiony a zaměstnance, pokud se ukáže, že nová konkurence je pro některé firmy příliš silná. Komise tyto skutečnosti při obchodních jednáních zohledňuje a zajišťuje přiměřená přechodná období, vylučuje některá odvětví nebo využívá celní kvóty a ochranné doložky. V důsledku této skutečnosti bývají negativní dopady při provádění nových obchodních dohod omezené, jak je zřejmé z dohody o volném obchodu mezi EU a Jižní Koreou. Navzdory obavám panujícím před jejím vstupem v platnost nevedla tato dohoda k takovému nárůstu dovozu, který by poškozoval průmysl EU – nenastala ani potřeba aktivovat mechanismus dohledu stanovený v této dohodě ani zahájit jakékoli ochranné šetření.

Pro osoby, kterých se takováto změna přímo dotýká, se však nejedná o změnu malou. Je to závažná osobní výzva. Najít nové zaměstnání s sebou často nese potřebu učít se novým dovednostem, přizpůsobit se novým metodám práce nebo uvažovat o přestěhování se za pracovními příležitostmi do jiného regionu nebo do jiného členského státu EU a žádná z těchto možností není jednoduchá. Občané proto potřebují čas i podporu, aby byli schopni změny předvídat a přizpůsobit se jim, když nastanou.

Aktivní řízení změn je proto nezbytným předpokladem zajištění toho, že prospěch z globalizace bude rovnoměrně rozdělen a negativní dopady budou zmírněny. Je nutné řešit sociální důsledky otevření trhu.

EU a členské státy mají odpovědnost za to, aby zajistily, že aktivní politiky trhu práce umožní osobám, které přijdou o práci, rychle najít novou, a to buď v konkurenceschopnějších firmách ve svém odvětví, nebo ve zcela novém zaměstnání. Komise realizuje strategii pro zaměstnanost a růst, zaměřenou na snadnější vytváření nových a udržitelných pracovních míst v EU. Politiky v oblasti vzdělávání představují jeden z klíčových prvků a musí podporovat průběžné rozvíjení dovedností s cílem připravit pracovníky na budoucí pracovní místa. Strukturální a investiční fondy EU tento cíl podporují.

Dalším nástrojem je Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EFG), který poskytuje podporu obcím, které čelí jednorázovým, jasně definovaným ztrátám pracovních příležitostí – například uzavření továrny v EU v důsledku mezinárodní hospodářské soutěže nebo externího zajištění. Rezerva, která byla vyčleněna na případné zásahy EFG, nebyla v daném roce nikdy plně vyčerpána. Zbývající část této rezervy by mohla být užitečně vynaložena v případě, že by došlo k dalšímu rozšíření kritérií pro vyplácení.

Komise:

- přezkoumá výkonnost EFG a zefektivní jej;
- rozšíří konzultace se sociálními partnery o možných dopadech obchodu a investic na pracovní místa zejména v rámci posuzování dopadů na udržitelnost.

3. Transparentnější obchodní a investiční politika

Obchodní politika je nyní předmětem debaty více než kdykoliv jindy v posledních letech, přičemž řada osob se dotazuje, zda je určena k podpoře širokých evropských zájmů a zásad, nebo omezených cílů velkých firem. Nedávná jednání, zejména jednání TTIP o regulačních otázkách, někteří vnímají jako ohrožení sociálního a regulačního modelu EU. EU se navíc na základě Lisabonské smlouvy stala odpovědnou za ochranu investic a řešení sporů, což vyvolalo vášnivé debaty o tom, zda mechanismy dosud vytvořené členskými státy za účelem zajištění takovéto ochrany nenarušují právo EU a jejích členských států na regulaci. Třetím aspektem současné veřejné diskuse o obchodu je, že spotřebitelé jsou stále lépe informováni o sociálních a environmentálních podmínkách ve výrobních závodech po celém světě, jakož i o dodržování lidských práv, a jsou jimi znepokojeni. A konečně jsou stále častěji zkoumány dopady dohod o volném obchodu na jiné než partnerské země, zejména na země nejméně rozvinuté.

Komise nebere tyto obavy na lehkou váhu. Tvorba politik musí být transparentní a debata musí být založena na faktech. Tvorba politik musí reagovat na obavy občanů týkající se sociálního modelu EU. Komise musí provádět politiku, z níž může těžit společnost jako celek a jež prosazuje kromě hlavních ekonomických zájmů evropské a univerzální standardy a hodnoty, klade větší důraz na udržitelný rozvoj, lidská práva, daňové úniky, ochranu spotřebitelů a na odpovědný a spravedlivý obchod.

3.1. Užší spolupráce s členskými státy, s Evropským parlamentem a s občanskou společností

Evropský parlament jako spolutvůrce právních předpisů vedle Rady má rovněž ústřední úlohu při zajišťování úplné demokratické kontroly a odpovědnosti obchodní politiky. Parlament a Komise zintenzívnily vzájemnou spolupráci a zajistily úzké zapojení Parlamentu do každého kroku vyjednávání.

Komise rovněž zvýší své úsilí s cílem podporovat informovanou debatu v členských státech a hlubší dialog s občanskou společností jako celkem. Jedná se o příležitost, jak zvýšit povědomí občanů o probíhajících a plánovaných jednáních o obchodu a investicích a získat zpětnou vazbu o problémech od dotčených zúčastněných stran.

V souladu se zásadami agendy „zlepšování právní úpravy“⁽²¹⁾ bude u každé významné iniciativy v oblasti obchodní politiky provedeno posouzení dopadů. Při jednáních o významných obchodních dohodách provádí Komise posouzení dopadů na udržitelnost, které umožní hlubší analýzu potenciálních ekonomických, sociálních a environmentálních dopadů obchodních dohod mimo jiné na malé a střední podniky, spotřebitele, konkrétní hospodářská odvětví, lidská práva a rozvojové země. Komise rovněž analyzuje ekonomický dopad dohod po jejich uzavření a provádí hodnocení *ex post* poté, co byly provedeny. Hodnocení a posuzování dopadů jsou zásadními předpoklady pro formulaci řádných a transparentních obchodních politik založených na důkazech.

Komise:

- zajistí, aby se pravidlem pro všechna jednání v souvislosti s TTIP stala těsná spolupráce s Evropským parlamentem;
- bude aktivně spolupracovat se zástupci občanské společnosti a veřejnosti v rámci dialogů s občanskou společností a dialogů s občany. Komisaři budou pravidelně navštěvovat členské státy a vnitrostátní parlamenty;
- bude naléhat na vlády jednotlivých států, aby se aktivněji zapojovaly do debaty o obchodu.

3.2. Otevřenější proces tvorby politik

⁽²¹⁾ Evropská komise, sdělení „Zlepšování právní úpravy k dosažení lepších výsledků – agenda EU“, COM(2015) 215.

Základním předpokladem lepší regulace je transparentnost. Nedostatek transparentnosti narušuje legitimitu politiky EU a důvěru veřejnosti. Je požadována větší transparentnost obchodních jednání, zejména pokud se zabývají vnitrostátními otázkami politiky, jako je například regulace. Komise podnikla v reakci na tento požadavek bezprecedentní kroky, které spočívaly zejména ve zveřejnění návrhů EU pro jednání. Obdobně i Rada zveřejnila směrnice pro jednání o TTIP a dohody TiSA. Komise rovněž zveřejňuje na svých webových stránkách informace o schůzkách se zástupci zúčastněných stran, které pořádají všichni členové Evropské komise, jejich kabinetů a generální ředitelé.

Transparentnost by se měla uplatňovat ve všech fázích vyjednávacího cyklu, od stanovení cílů po jednání jako taková, včetně fáze následující po jednání.

Vedle stávajících opatření navíc Komise:

- při zahájení jednání vyzve Radu, aby zveřejnila všechny směrnice pro jednání o dohodách o volném obchodu bezprostředně po jejich přijetí;
- v průběhu jednání rozšíří postupy pro TTIP týkající se zveřejňování textů EU on-line na všechna obchodní a investiční jednání a všechny nové partnery bude informovat o nutnosti transparentního přístupu;
- bezprostředně po ukončení jednání zveřejní znění dohody ve stávajícím znění, aniž by čekala na dokončení právní revize.

Transparentnost je nutno ještě zvýšit také v oblasti ochrany obchodu. Přestože EU již překračuje rámec standardů otevřenosti WTO, má stále ještě určité rezervy.

Komise:

- od první poloviny roku 2016 zaručí stranám zúčastněným v případech ochrany obchodu vyšší transparentnost, například tak, že jim zpřístupní více dokumentů a usnadní jim přístup prostřednictvím specializované webové platformy;
- od první poloviny roku 2016 poskytne vyšší transparentnost i široké veřejnosti, například ve vztahu ke zveřejňování nedůvěrných verzí stížností a žádostí o přezkoumání stávajících opatření včetně přezkumu před pozbytím platnosti;
- bude zkoumat iniciativy s cílem dále posílit transparentnost ve střednědobém horizontu, například možnost zlepšení přístupu právních zástupců zúčastněných stran k vyšetřovacím spisům v oblasti antidumpingových a antisubvenčních opatření a rozšíření přístupu k souborům ve znění bez důvěrných informací i na širokou veřejnost.

4. Obchodní a investiční politika založená na hodnotách

Komise bude jednat také nad rámec změn procesu vytváření politiky v oblasti obchodu. Obavy veřejnosti se týkají podstatných otázek, jako je například způsob řešení regulace a investic v obchodních dohodách a soudržnost obchodní politiky EU s širšími evropskými hodnotami.

4.1. Vstřícnější přístup k očekáváním veřejnosti ohledně regulace a investic

4.1.1. Zajistit, aby spotřebitelé mohli důvěřovat produktům zakoupeným v globální ekonomice

Spotřebitelům plyne z odstraňování překážek obchodu prospěch díky tomu, že mají k dispozici širší výběr výrobků za nižší ceny. Evropané mají dnes přístup k produktům ze všech kontinentů a mohou nakupovat služby díky snadnějšímu cestování a digitálním sítím. Nové obchodní dohody mohou vést k dalšímu rozšíření výběru a snížení cen. Spotřebitelům však rovněž záleží na bezpečnosti výrobků, které používají, a na dodržování lidských práv, pracovních práv a na ochraně životního prostředí ve vztahu ke způsobu, jakým jsou vyráběny.

Spotřebitelé mají právo vědět, co kupují, aby mohli přijímat informovaná rozhodnutí. Pravidla jednotného trhu EU znamenají, že spotřebitelé mohou plně důvěřovat zboží a službám, které si kupují od jiných členských států EU. Pravidla EU v oblasti zdraví, bezpečnosti, ochrany spotřebitele, práce a ochrany životního prostředí patří mezi pravidla zajišťující největší ochranu a účinnost na celém světě. To však neplatí všude. A v otevřené globální ekonomice, kde výroba výrobků probíhá v celých hodnotových řetězcích napříč rozvinutými i rozvojovými ekonomikami, je možnost ujistit spotřebitele, že mohou důvěřovat tomu, co kupují, velkou výzvou. Komise musí na tuto skutečnost reagovat.

Politika EU v oblasti obchodu a investic musí reagovat na obavy spotřebitelů posilováním iniciativ sociální odpovědnosti podniků i náležitě péče v průběhu celého produkčního řetězce s důrazem na dodržování lidských práv, sociálních práv, včetně pracovních práv, a environmentálních aspektů hodnotových řetězců (viz bod 4.2.3). Vlády členských států musí zároveň plnit svou povinnost spočívající v prosazování předpisů EU týkajících se zboží a služeb s ohledem jak na dovážené výrobky, tak na výrobky vyráběné v tuzemsku.

K podpoře vysokých standardů může přispět i spolupráce v oblasti regulace (viz bod 2.1.4). Zapojení partnerů do spolupráce v oblasti regulace umožní Komisi výměnu nápadů a osvědčených postupů a podporu norem EU takovým způsobem, který spotřebitelům kdekoli zajistí nejvyšší a nejučinnější úroveň ochrany. Obchodní dohody jsou způsobem, jak zajistit pro tento druh dialogu politický impuls. Na rozdíl od tradičních obchodních jednání však spolupráce v oblasti regulace nespočívá ve vzájemné výměně ani v nahrazení jednoho nařízení jiným.

Komise:

- se v souladu se stávající obchodní politikou EU zavazuje, že žádná obchodní dohoda EU nepovede ke snížení úrovně ochrany spotřebitelů, životního prostředí ani sociální ochrany a ochrany zaměstnanců oproti úrovni, kterou poskytuje Evropská unie v současné době, ani neomezí schopnost EU a členských států přijímat v budoucnu opatření vedoucí k dosahování legitimních cílů veřejné politiky na základě úrovně ochrany, kterou budou považovat za vhodnou. Jakákoliv změna úrovně ochrany v souvislosti s obchodní dohodou může spočívat pouze v jejím zvýšení;
- bude spolupracovat se sdruženími spotřebitelů, skupinami odborníků a s příslušnými organizacemi občanské společnosti s cílem zajistit soulad obchodních a investičních politik s požadavky spotřebitelů;
- posílí analýzu dopadu obchodní politiky na spotřebitele jak v oblasti posouzení dopadů, tak v oblasti hodnocení *ex-post*.

4.1.2. Podpora nového přístupu k investicím

Přestože podpora investic patří mezi hlavní ekonomické priority Komise, ochrana investic a rozhodčí řízení vyvolaly vášnivou debatu o spravedlnosti a o potřebě zachovat právo veřejných orgánů na regulaci

jak v rámci EU, tak v partnerských zemích, a to zejména v souvislosti s jednáními o transatlantickém obchodním a investičním partnerství.

Za posledních 50 let vytvořily státy hustou globální síť více než 3 200 dvoustranných dohod o investicích, z nichž 1 400 zahrnuje členské státy EU, s cílem chránit a podporovat investice.

Současná debata osvětlila riziko zneužívání ustanovení, která se objevují v řadě těchto dohod, jakož i nedostatku transparentnosti a nezávislosti rozhodců. V celosvětovém měřítku se uznává, že je zapotřebí reforma a, jak bylo zdůrazněno v nedávné zprávě UCTAD ⁽²²⁾, „přestože prakticky každá země je součástí světového investičního programu a reálně se na něm podílí, nejeví se, že by s ním někdo byl skutečně spokojen“. Otázkou není, zda tento systém změnit, ale jak. Přestože zachování stávajícího stavu není řešením, je stále základním cílem ochrana investic, protože i nadále představuje problém předpojatost vůči zahraničním investorům a porušování vlastnických práv.

EU má optimální předpoklady – a zvláštní odpovědnost – k tomu, aby jakožto jeho zakladatel a hlavní aktér globálního investičního režimu vedla jeho reformu. Komise, která má v oblasti ochrany investic nové povinnosti, jelikož Lisabonská smlouva převedla pravomoci v této oblasti na EU, učinila reformu jednou ze svých priorit a je připravena ujmout se celosvětové vedoucí úlohy. Již zahájila provádění reformy systému v souvislosti s TTIP ⁽²³⁾.

Komise:

- v první fázi začlení do dvoustranných dohod moderní ustanovení kladoucí větší důraz na právo státu na regulaci, které nebylo v minulosti dostatečně zdůrazňováno. Dvoustranné dohody EU zahájí transformaci starého systému řešení sporů mezi investory a státem na veřejný soudní systém pro investice sestávající ze soudu prvního stupně a z odvolacího soudu, které budou fungovat jako tradiční soudy. Tento systém bude mít jednoznačný kodex chování, jehož účelem bude zabránit střetům zájmů, a nezávislé soudce splňující vysoké technické a právní kvalifikační požadavky srovnatelné s požadavky kladenými na členy stálých mezinárodních soudů, jako je například Mezinárodní soudní dvůr a odvolací orgán WTO.
- bude zároveň ve spolupráci se svými partnery usilovat o dosažení shody ohledně plně funkčního stálého mezinárodního soudu pro investice;
- v delším časovém horizontu bude podporovat začlenění pravidel pro investování do WTO. To by bylo příležitostí ke zjednodušení a aktualizaci stávající sítě dvoustranných dohod a k vytvoření jasnějšího, legitimnějšího a inkluzivnějšího systému;
- před koncem svého mandátu posoudí dosažený pokrok, přezkoumá své sdělení z roku 2010 o mezinárodních investicích ⁽²⁴⁾ a nastíní další postup.

4.2. Obchodní agenda, jejímž cílem je podpora udržitelného rozvoje, lidských práv a řádné správy věcí veřejných

Smlouvy o EU požadují, aby EU prosazovala své hodnoty, které zahrnují rozvoj v chudších zemích, vysoké sociální a environmentální standardy a dodržování lidských práv, na celém světě. V tomto ohledu musí být obchodní a investiční politika v souladu s ostatními nástroji vnější činnosti EU.

Jedním z cílů EU je zajistit, aby hospodářský růst šel ruku v ruce se sociální spravedlností, dodržováním lidských práv a vysokými standardy v oblasti práce a životního prostředí, ochrany zdraví a bezpečnosti. To se týká vnějších i vnitřních politik, a tudíž zahrnuje i obchodní a investiční politiku. EU je vedoucí silou v oblasti začleňování cílů udržitelného rozvoje do obchodní politiky a přeměny obchodu na účinný nástroj podpory udržitelného rozvoje na celém světě. Význam možného přínosu obchodní politiky k udržitelnému rozvoji byl nedávno znovu potvrzen v Agendě pro udržitelný rozvoj 2030 včetně cílů udržitelného rozvoje, které budou určovat celosvětová opatření v příštích patnácti letech.

⁽²²⁾ UUNTAD, World Investment Report (Zpráva o světových investicích), 2015.

⁽²³⁾ Návrh textu Komise „TTIP – investment“ („TTIP – investice“) http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/september/tradoc_153807.pdf.

⁽²⁴⁾ Sdělení Komise „Cesta k ucelené evropské mezinárodní investiční politice“. KOM (2010) 343.

4.2.1. Využívání obchodu a investic k podpoře inkluzivního růstu v rozvojových zemích

EU zaujímá přední místo při využívání obchodní politiky k podpoře rozvoje nejhudších zemí:

- **EU je nejotevřenějším trhem pro vývoz z rozvojových zemí.** Iniciativa z roku 2001 nazvaná „Vše kromě zbraní“⁽²⁵⁾ představovala radikální krok, neboť úplně otevřela trh EU nejméně rozvinutým zemím bez cel a kvót. Toto opatření bylo účinné. Nepočítáme-li energie, je dovoz EU z nejméně rozvinutých zemí rozsáhlejší než dovoz ze Spojených států, Kanady, Japonska a Číny dohromady. EU také uzavřela úspěšné dohody o hospodářském partnerství s africkými, karibskými a tichomořskými zeměmi, v poslední době zejména v Africe (viz bod 5.2.3).
- **Cílem EU je podporovat rozvoj tím, že umožní zemím začlenit se do regionálních a globálních hodnotových řetězců a pohybovat se v nich nahoru.** EU uvolnila svá pravidla původu ve všeobecném systému preferencí (GSP). Tato pravidla jsou nyní jednodušší, je snazší je dodržovat a nabízejí větší možnosti zdrojů na základě regionální a nadregionální kumulace mezi zeměmi. Evropská unie a její členské státy byly rovněž hnací silou globálního úsilí „pomoci na podporu obchodu“, což představuje více než třetinu celosvětové podpory ve výši 11 miliard EUR ročně.
- **V souladu se zásadou soudržnosti politik v zájmu rozvoje** musí Evropská unie zajistit, že její obchodní a investiční iniciativy budou přispívat k udržitelnému růstu a vytváření pracovních míst a budou minimalizovat veškeré negativní dopady na nejméně rozvinuté země a další nejpotřebnější země. To je důležité zejména s ohledem na TTIP vzhledem k tomu, že EU a USA jsou dvěma nejdůležitějšími světovými trhy pro zboží a služby rozvojových zemí.

Komise:

- provede do roku 2018 přezkum systému GSP v polovině období, zejména pokud jde o poučení z hlavních úspěchů dosažených v rámci systému GSP+. Tento přezkum by rovněž poskytl příležitost zhodnotit získané poznatky o preferenčních celních sazbách pro zboží a zvážit zavedení obdobných preferenčních celních sazeb pro služby, které by se vztahovaly na nejméně rozvinuté země v rámci režimu „Vše kromě zbraní“ v souladu s nedávným zrušením povinností pro nejméně rozvinuté země týkajících se služeb dohodnutých v rámci WTO;
- společně s členskými státy EU přezkoumá společnou strategii „pomoci EU v oblasti obchodu“ z roku 2007⁽²⁶⁾ s cílem zvýšit schopnost rozvojových zemí využívat příležitosti vyplývající z obchodních dohod v souladu s Agendou pro udržitelný rozvoj 2030;
- v rámci TTIP a dalších jednání o otázkách regulace navrhne možnosti posílení širší mezinárodní spolupráce v oblasti regulace, které mají pozitivní dopady na třetí země, zejména na země rozvojové;
- provede hloubkovou analýzu možných dopadů nových dohod o volném obchodu na nejméně rozvinuté země v rámci posouzení dopadu na udržitelnost, přičemž v případě potřeby navrhne i doprovodná opatření;
- bude i nadále podporovat smysluplný balíček NRZ v souvislosti s uzavřením jednacího kola v Dohá; a ve skupině G20, v rámci WTO i dalších mnohostranných fór se zaměří na pozorné sledování dopadu protekcionistických opatření třetích zemí na nejméně rozvinuté země a na způsoby jejich odstraňování.

4.2.2. Podpora udržitelného rozvoje

EU má rovněž vedoucí postavení při využívání obchodní politiky k podpoře sociálních a environmentálních pilířů udržitelného rozvoje. To probíhá v pozitivním a motivačním duchu bez jakékoli skryté protekcionistické agendy.

⁽²⁵⁾ Nařízení Rady 2001/416/ES ze dne 28. února 2001, Úř. věst. L 60.

⁽²⁶⁾ Závěry Rady Evropské unie „EU Strategy on Aid for Trade: Enhancing EU support for trade-related needs in developing countries“ („Strategie EU pro pomoc na podporu oblastí obchodu: Posílení podpory EU u potřeb rozvojových zemí souvisejících s obchodem“), Doc.14470/07, 29. října 2007.

- **Systém GSP+ je inovativní nástroj, který nabízí podněty a opatření na podporu lidských práv, udržitelného rozvoje a řádné správy věcí veřejných** v zemích, které se zavázaly k provádění klíčových mezinárodních úmluv v těchto oblastech.
- **EU hraje klíčovou úlohu při jednáních směřujících k uzavření dohody o environmentálním zboží (EGA) s 16 dalšími významnými členy WTO.** Cílem je usnadnit obchod v oblasti zásadně důležitých ekologických technologií, jako je například výroba energie z obnovitelných zdrojů, nakládání s odpady a ochrana ovzduší, a přispět k boji proti změně klimatu a k ochraně životního prostředí.
- **Do nedávno uzavřených dohod EU o volném obchodu byla rovněž systematicky začleněna ustanovení o obchodu a udržitelném rozvoji.** Cílem je zejména maximalizovat potenciál zvýšeného obchodu a investic za účelem zajištění důstojné práce a ochrany životního prostředí včetně boje proti změně klimatu a v kooperativním procesu společně s partnerskými zeměmi podporovat transparentnost a zapojení občanské společnosti. Ustanovení těchto dohod rovněž umožňují nezávislý a nestranný přezkum.

Při vstupu dohod o volném obchodu v platnost bude nutné, aby EU zajistila účinné provádění a využívání ustanovení o obchodu a udržitelném rozvoji včetně poskytování vhodné podpory prostřednictvím rozvojové spolupráce. Jedná se o rozhodující krok při dosahování změn v praxi. Dodržování závazků týkajících se pracovních práv a ochrany životního prostředí může být pro některé z našich obchodních partnerů velkou výzvou. Komise je připravena svým obchodním partnerům při zlepšování této situace pomoci. Lepší koordinace pomoci a programů pro spolupráci v těchto oblastech umožní EU využít daných příležitostí a posílit užší obchodní vztah s cílem podpořit tuto agendu založenou na hodnotách.

Komise:

- se zaměří na realizaci hledisek dohod o volném obchodu, která se týkají udržitelného rozvoje. Mělo by se jednat o hlavní součást posíleného partnerství s členskými státy, Evropským parlamentem a se zúčastněnými stranami, pokud jde o provádění dohod o volném obchodu, jakož i dialog s občanskou společností;
- při provádění dohod o volném obchodu a všeobecného systému preferencí bude upřednostňovat práci na účinném provádění základních pracovních norem (zrušení dětské práce a nucené práce, odstranění diskriminace na pracovišti, svoboda sdružování a kolektivní vyjednávání) a bezpečnosti a ochraně zdraví při práci;
- v dohodách o volném obchodu a při jejich provádění zvýší prioritu udržitelného řízení a zachování přírodních zdrojů (biologická rozmanitost, půda a vody, lesy a dřevo, rybolov a volně žijící živočichové) a boje proti změně klimatu;
- navrhne lepší propojení nástrojů obchodní politiky s cílem řešit otázky pracovního práva a ochrany životního prostředí (GSP, kapitoly o udržitelném rozvoji v dohodách o volném obchodu) a akcí týkajících se podpory/spolupráce v těchto oblastech s cílem pomoci svým partnerům při zajišťování vysoké úrovně ochrany;
- bude prosazovat ambiciózní a inovativní kapitolu o udržitelném rozvoji ve všech dohodách o obchodu a investicích. Do TTIP by měla zahrnout dalekosáhlé závazky týkající se všech základních pracovních práv v souladu se základními úmluvami Mezinárodní organizace práce (MOP), a rovněž zajistit vysokou úroveň ochrany bezpečnosti a zdraví při práci a důstojné pracovní podmínky v souladu s agendou důstojné práce MOP. Měla by do něj zahrnout rovněž dalekosáhlé závazky v oblasti ochrany životního prostředí ve vztahu k mnohostranným dohodám o životním prostředí;
- by měla zohlednit udržitelný rozvoj ve všech příslušných oblastech dohod o volném obchodu (například energie a suroviny nebo zadávání veřejných zakázek);
- by měla podporovat významný výsledek jednání o dohodě o ekologickém zboží. Cílem by mělo být odstranění cel na ekologické zboží, otevření trhů s ekologickými službami a zapracování mechanismu umožňujícího řešení necelních překážek v budoucnosti. Komise má v úmyslu zjednodušit přidávání nových produktů do seznamu a umožnit maximálnímu počtu zemí připojit se k této iniciativě.

4.2.3. Zajištění odpovědného řízení dodavatelských řetězců

Odpovědné řízení globálních dodavatelských řetězců má zásadní význam pro sladění obchodních politik s evropskými hodnotami. EU již podnikla určité kroky s konkrétními partnery (např. dohoda o udržitelnosti s Bangladéšem – „Bangladesh Sustainability Compact“ a iniciativa věnovaná pracovním právům s Myanmarem – „Labour Rights Initiative“) a ohledně konkrétních otázek (iniciativa týkající se konfliktních minerálů ⁽²⁷⁾, nařízení týkající se nezákonné těžby dřeva ⁽²⁸⁾, kritéria udržitelnosti pro biopaliva ⁽²⁹⁾, podnikové postupy vykazování problematiky dodavatelských řetězců ⁽³⁰⁾, transparentnost podniků u plateb odváděných vládám z těžebního průmyslu nebo z odvětví těžby dřeva ⁽³¹⁾). Komise bude v následujících letech tyto politiky dále rozvíjet. Jsou složité a musí se do nich zapojit celá řada aktérů z veřejného, soukromého i občanského sektoru, aby bylo možno dosáhnout smysluplných změn pro občany v praxi. Zahrnují rovněž kombinaci „měkkých“ a inovativních nástrojů a legislativních změn.

Komise:

- bude společně s vysokým představitelem podporovat provádění obecných zásad OSN v oblasti podnikání a lidských práv, iniciativy OSN nazvané Global Compact a tripartitní deklarace MOP o zásadách pro nadnárodní společnosti a sociální politiku a vybízet obchodní partnery EU k dodržování těchto mezinárodních principů, zejména hlavních zásad OECD pro nadnárodní podniky;
- bude aktivně podporovat mezinárodní používání ambiciózních přístupů EU ke konfliktním minerálům a k nezákonné těžbě dřeva na základě práce OECD, OSN a G7;
- bude úzce spolupracovat s MOP a s OECD s cílem vypracovat globální přístup ke zlepšení pracovních podmínek v odvětví oděvů;
- určí a vyhodnotí v jednotlivých odvětvích a zeměpisných oblastech nové příležitosti pro další partnerství v rámci odpovědného dodavatelského řetězce;
- bude zvyšovat transparentnost dodavatelských řetězců a zlepšovat informovanost spotřebitelů vytvářením dodatečných pobídek pro vytváření zpráv o hloubkové kontrole dodavatelských řetězců pro velké společnosti v EU, a to zejména každoročním zveřejňováním seznamu zpráv předložených „společnostmi, které vypracovávají zprávy o odpovědném dodavatelském řetězci“ ⁽³²⁾.

4.2.4. Podpora systémů spravedlivého a etického obchodu

Podpora systémů spravedlivého a etického obchodu odráží spotřebitelskou poptávku EU a přispívá k vytváření udržitelnějších obchodních příležitostí pro malé producenty v třetích zemích. V dnešní době nemají výrobci ani spotřebitelé v EU k dispozici dostatek informací o přístupu k systémům spravedlivého obchodu. Komise má za úkol usnadňovat toto zapojení a zvyšovat povědomí jak na straně nabídky, tak na straně poptávky.

Komise:

- bude využívat stávající strukturu provádění dohod o volném obchodu k podpoře spravedlivého obchodu a dalších koncepcí záruk udržitelnosti v souvislosti s obchodem;
- bude se spravedlivým a etickým obchodem systematictěji zabývat v nadcházejícím přezkumu strategie „pomoci EU na podporu obchodu“ a bude v rámci své výroční „zprávy o pomoci na podporu obchodu“ informovat o projektech souvisejících se spravedlivým obchodem;

⁽²⁷⁾ Evropská komise, návrh nařízení, COM(2014) 111.

⁽²⁸⁾ Nařízení 2010/995/EU ze dne 20. října 2010, Úř. věst. L 295; nařízení Komise v přenesené pravomoci 2012/363/EU ze dne 23. února 2012, Úř. věst. L 115; prováděcí nařízení Komise 2012/607/EU ze dne 6. července 2012, Úř. věst. L 177.

⁽²⁹⁾ Nařízení Komise 2014/1307/EU ze dne 8. prosince 2014, Úř. věst. L 351; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009, Úř. věst. L 140.

⁽³⁰⁾ Směrnice 2014/95/EU ze dne 22. října 2014, Úř. věst. L 330; směrnice 2013/34/EU ze dne 26. června 2013, Úř. věst. L 182.

⁽³¹⁾ Směrnice 2013/50/EU ze dne 22. října 2013, Úř. věst. L 294.

⁽³²⁾ Směrnice 2014/95/EU vyžaduje uvádění nefinančních informací a informací týkající se rozmanitosti některými velkými podniky a skupinami

- podpoří prostřednictvím delegací EU a ve spolupráci s vysokým představitelem systému spravedlivého a etického obchodu mezi malými producentům ve třetích zemích v návaznosti na stávající iniciativy v oblasti osvědčených postupů;
- zvýší podporu práce na mezinárodních fórech, jako je například Mezinárodní obchodní centrum, s cílem shromažďovat údaje o trhu ve vztahu ke spravedlivým a etickým obchodním trhům, které by pak mohly sloužit jako základ pro sledování vývoje na trzích;
- bude vyvíjet činnost vedoucí ke zvyšování informovanosti v EU, zejména ve spolupráci s místními orgány v EU prostřednictvím případného zavedení ocenění „EU City for Fair and Ethical Trade“.

4.2.5. Podpora a ochrana lidských práv

Obchodní politika může být ve spojení s ostatními politikami účinným nástrojem dalšího pokroku v oblasti lidských práv ve třetích zemích, a to ve spojení se zahraniční politikou a rozvojovou spoluprací. Zvláštní pozornost si zaslouží porušování lidských práv, k němuž může v globálních dodavatelských řetězcích docházet, jako jsou například nejhorší formy dětské práce, nucená vězeňská práce, nucené práce v důsledku obchodování s lidmi a zabírání půdy. Ochrana lidských práv je ve stále větší míře začleňována do dvoustranných dohod EU o volném obchodu, do jednostranných preferencí (zejména v rámci systému GSP+) a do politiky kontroly vývozu EU. Například v případě závažného a systematického porušování lidských práv ztratily přijímající země preference v rámci systému GSP (např. Srí Lanka, Bělorusko, Myanmar/Barma), dokud se situace dostatečně nezlepšila. Komise rovněž vypracovala pokyny, které pomáhají zkoumat dopad iniciativ z oblasti obchodní politiky na lidská práva jak v zemích EU, tak v partnerských zemích.

Komise usiluje o účinnou kontrolu vývozu zboží používaného k mučení a při výkonu trestu smrti a podporuje probíhající přezkum⁽³³⁾. Důsledné prosazování a výměna informací mezi orgány má zásadní význam při plnění cíle EU zrušit trest smrti a kontrolovat výrobky používané k nelidskému zacházení.

Komise:

- zajistí provádění ustanovení o obchodu a investicích v rámci akčního plánu EU pro lidská práva na období 2015–2018⁽³⁴⁾;
- společně s vysokým představitelem prohloubí dialog s určitými zeměmi zapojenými do systému GSP a s příjemci z režimu Vše kromě zbraní, kde EU může nejvíce ovlivnit boj proti porušování lidských práv, přičemž se poučí z monitorovacího přístupu k partnerům systému GSP+, a bude i nadále připravena v nejzávažnějších případech pozastavit výhody v rámci systému GSP;
- přispěje k mezinárodnímu cíli odstraňování všech nejhorších forem dětské práce⁽³⁵⁾ a zrušení nucené práce vězňů tím, že bude spolupracovat se třetími zeměmi (zejména s těmi, jimž EU nabízí účast v systému GSP nebo s nimiž uzavřela dohody), a v případě potřeby podporou partnerství a řešení za účasti více aktérů;
- posílí analýzu dopadu obchodní politiky na lidská práva jak v hodnoceních dopadů, tak v hodnoceních *ex post* na základě nedávno vypracovaných pokynů;
- navrhne ambiciózní modernizaci politiky EU v oblasti kontrol vývozu zboží dvojího určení, včetně zabránění zneužívání systémů digitálního sledování a špionáže⁽³⁶⁾, které vede k porušování lidských práv.

⁽³³⁾ Komisí vypracovaný návrh nařízení, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1236/2005 – COM(2014) 1

⁽³⁴⁾ Závěry Rady o akčním plánu pro lidská práva a demokracii 2015-2019 (Council Conclusions on the Action Plan on Human Rights and Democracy 2015–2019), Doc. S10897/15, 20. července 2015.

⁽³⁵⁾ Evropská komise, pracovní dokument útvarů Komise „Trade and worst forms of child labour“ („Obchod a nejhorší formy dětské práce“), SWD(2013) 173.

⁽³⁶⁾ Evropská komise, sdělení „Přezkum politiky v oblasti kontrol vývozu: zajištění bezpečnosti a konkurenceschopnosti v měnícím se světě“ COM(2014) 244.

4.2.6. Boj proti korupci a podpora řádné správy věcí veřejných

Korupce je zhoubou ekonomik i společností. Brání zemím ve vývoji, zkrusluje zadávání veřejných zakázek, plýtvá omezenými veřejnými prostředky, odrazuje od investic, brání obchodu a vytváří nekalou konkurenci. Narušuje právní stát a důvěru občanů.

Obchodní politika přispívá k boji proti korupci již nyní například tím, že zvyšuje transparentnost předpisů a postupů při zadávání veřejných zakázek a zjednodušuje celní postupy. EU poskytuje v rámci systému GSP+ obchodní preference zemím, které ratifikují a provádějí mezinárodní úmluvy týkající se řádné správy věcí veřejných, včetně Úmluvy OSN proti korupci ⁽³⁷⁾.

K boji proti korupci a zajištění provádění mezinárodních úmluv a zásad v praxi by bylo možné i nadále využívat obchodní dohody.

Komise:

- bude využívat dohody o volném obchodu za účelem sledování domácích reforem ve vztahu k právnímu státu a správě věcí veřejných a vytvoří konzultační mechanismy v případech systémové korupce a slabé správy věcí veřejných;
- navrhne vyjednání ambiciózních ustanovení o boji proti korupci ve všech budoucích obchodních dohodách, počínaje TTIP.

5. Výhledový program jednání s cílem ovlivňovat globalizaci

Využití plného potenciálu obchodu bude vyžadovat ambiciózní program mnohostranných a dvoustranných jednání zaměřený do budoucna.

5.1. Posilování mnohostranného obchodního systému

Mnohostranný systém musí i nadále zůstat základním prvkem obchodní politiky EU. Soubor pravidel WTO je základem světového obchodního řádu. Přes určitá zlepšení však zůstal v posledních dvou desetiletích téměř beze změny vzhledem k tomu, že se nepodařilo uzavřít jednání o rozvojovém programu z Dohá, a ke skutečnosti, že úsilí členských zemí WTO se přesunulo jinam. EU by měla učinit maximum pro obnovu ústředního postavení WTO jako fóra pro obchodní jednání. Celosvětově platná pravidla, která platí pro téměř všechny země – při posledním sčítání jich bylo 161 – znamenají přínos pro všechny. Nedostatek pokroku v rámci WTO by nejvíce poškodil nejzranitelnější rozvojové země a rovněž země bez aktivní dvoustranné nebo regionální agendy.

5.1.1. Dosahování pokroku v rámci WTO

Aby se WTO mohla znovu stát hnací silou liberalizace světového obchodu a nejvýznamnějším fórem pro obchodní jednání, musí nejprve obrátit list za rozvojovým programem z Dohá. To bude vyžadovat silný smysl pro odpovědnost všech jejích členů. 10. ministerská konference WTO, která se bude konat v prosinci 2015 v Nairobi jako první konference na africkém kontinentě, přichází v kritickém okamžiku. EU je připravena na ní sehrát svou úlohu, avšak úspěch nezávisí jen na EU. Parametry projednávané v roce 2008 – při posledním vážném pokusu toto kolo uzavřít – nefungovaly. Vývoj od té doby ještě jasněji naznačil, že na tomto základě nebude možné dospět k žádnému závěru. Členové WTO by měli uznat potřebu zásadního překalibrování.

V návaznosti na dohodu z Nairobi by EU měla usilovat o oživení WTO:

- **za prvé tím, že WTO svěří ústřední úlohu v rozvoji a prosazování pravidel světového obchodu** od duševního vlastnictví po celní řízení a od digitálního obchodu po správné regulační postupy. V posledních letech se ukázalo, že i přes nedostatečný pokrok v rámci WTO obchodní partneři i nadále reagují na měnící se realitu celosvětového obchodu, ale činí tak na dvoustranné a regionální úrovni. Pokud se však pravidla budou tvořit mimo WTO formou stovek nezávislých regionálních ujednání, může výsledná nesoudržnost

⁽³⁷⁾ Evropská komise, sdělení „Boj proti korupci v EU“, COM(2011) 308.

reálně zkomplikovat obchod, zejména v případě malých a středních podniků. Tato skutečnost se paradoxně kryje se vznikem globálních hodnotových řetězců, které *de facto* vytvářejí skutečně globální soubor pravidel, která jsou nyní důležitější než kdy jindy. Disciplíny týkající se zemědělské domácí podpory, která narušuje obchod, lze účinně rozvíjet pouze v rámci WTO;

- **za druhé snahou dosahovat výsledků na základě cílenějšího přístupu.** Ministerské konference na Bali v roce 2013 byla úspěšná proto, že členové řešili jednotlivé problémy na základě jejich konkrétních okolností. To se ukázalo jako mnohem účinnější než přístup „jednotného závazku“ („single undertaking“), podle něhož nelze schválit žádný individuální výsledek, dokud nebudou schváleny všechny položky rozsáhlého programu. Po Nairobi mohou mít jednání založená na jednotlivých problémech větší šanci na dosažení pokroku v rámci programu WTO než zahájení dalšího rozsáhlého a komplexního kola. Takový přístup by bylo možné přezkoumat s cílem dosáhnout zásadní změny v rámci WTO a dalšího pokroku v oblastech, v nichž již byly přijaty závazky. Bylo by možné rovněž posílit úlohu WTO při podpoře výměny informací a sledování vývoje politiky, zejména pokud jde o pravidla vypracovaná v rámci dohod o volném obchodu;
- **za třetí tím, že navrhne, aby podskupina členů WTO mohla pokročit v dané otázce dále,** přičemž případní zájemci z řad členů WTO by měli možnost se k nim připojit v pozdější fázi. To by umožnilo uzavírání nových vícestranných dohod pod záštitou WTO a díky tomu by bylo také snazší zakotvit v rámci WTO ty vícestranné dohody, které jsou v současné době projednávány mimo tuto organizaci.

Provádění těchto tří zásad by bylo v zájmu všech členů WTO, a to zejména těch nejmenších a nejhudších. Zajištění inkluzivnosti vychází z jistoty, že členové WTO mohou skutečně vytvářet pravidla týkající se globálního obchodu v rámci WTO a že není nutné, aby se, pokud chtějí dosáhnout pokroku, uchýlovali mimo ni. Pokud by jednání o pravidlech nebyla vázána na jednání o přístupu na trh, každá jednotlivá otázka vázána na všechny ostatní a celé kolektivní členství vázáno na každého jednotlivého člena, získala by WTO tolik potřebnou dynamiku. To by jí umožnilo efektivněji čelit výzvám moderního světového obchodu, jako je digitální ekonomika, vzrůstající význam služeb, omezení vývozu a složitost pravidel původu.

Tyto změny však nejsou dostačující. Úplné oživení Světové obchodní organizace bude vyžadovat, aby se členové vrátili k hlavním příčinám současné bezvýhodné situace. Skutečnou překážkou jednání až dosud nejsou ani institucionální, ani technické důvody, a dokonce nemá souvislost ani s obsahem programu, ale spíše s vůlí účastníků najít kompromis. To vyplývá ze skutečnosti, že systém WTO se nevyvíjel stejnou rychlostí jako celosvětová hospodářská realita. Došlo k zásadnímu posunu v relativní hospodářské síle hlavních obchodních partnerů, který se v systému WTO dosud plně neodrazil. V důsledku této skutečnosti dochází k nárůstu nerovnováhy mezi příspěvkem velkých rozvíjejících se zemí do tohoto mnohostranného obchodního systému a výhodami, které jim z něho plynou. Tato tendence byla patrná již v době zahájení jednání o rozvojovém programu v Dohá, avšak od té doby významně vzrostla a pravděpodobně bude růst i v budoucnosti.

Znovunastolení rovnováhy mezi poměrným příspěvkem rozvinutých zemí a rozvíjejících se ekonomik do tohoto systému je klíčovým předpokladem pokroku v budoucnosti. Jedná se o velmi citlivou politickou otázku a v současné době neexistuje motivace ji reálně řešit. Avšak dokud systém tuto překážku nepřekoná, nebude možné provést žádnou zásadní změnu způsobu fungování WTO.

Komise bude v krátkodobém horizontu:

- aktivně prosazovat uzavření kola jednání z Dohá;

a v delším časovém horizontu:

- se pokusí zajistit, aby se vytváření pravidel řízení celosvětového obchodu stalo ústřední snahou WTO;
- bude vypracovávat návrhy, jak v rámci WTO dosahovat soustředěnějších a cílenějších výsledků;
- bude podporovat cíl kritického množství členů na prosazování iniciativ v rámci WTO;
- bude předkládat návrhy, které budou lépe odrážet různou schopnost členů WTO přispívat do systému a budou vycházet z dynamičtějších přístupů zaměřených na konkrétní odvětví/problematiku.

5.1.2. Koncepce otevřeného přístupu k dvoustranným a regionálním dohodám

Je nezbytné, aby EU usilovala o dvoustranné a regionální dohody způsobem, který podporuje návrat WTO do centra vyjednávání o celosvětovém obchodu. Dohody o volném obchodu mohou sloužit jako laboratoř pro liberalizaci globálního obchodu. EU by měla vytvářet budoucí návrhy WTO na zaplnění mezer v mnohostranném souboru pravidel a snížení roztržitosti vyplývající z řešení dosažených při dvoustranných jednáních.

EU by měla do svých dohod o volném obchodu zahrnout vhodné mechanismy umožňující dalším zúčastněným zemím, aby se k nim v budoucnu připojily za předpokladu, že budou připraveny dosáhnout stanovené úrovně ambic. EU již tento přístup používá při sjednávání dohody TiSA a od počátku trvá na tom, že tato vícestranná dohoda musí být založena na mnohostranné architektuře Všeobecné dohody o obchodu službami a musí být otevřena všem členům WTO, kteří budou ochotni se k ní připojit. Dalším příkladem je dohoda o volném obchodu, kterou EU uzavřela s Kolumbií a s Peru v roce 2012 a k níž na základě jednání uzavřených v červenci 2014 přistoupí ještě Ekvádor. Některé země již projevíly zájem výhledově se připojit k budoucí dohodě o TTIP. Tuto oblast by bylo možné prozkoumat počínaje zeměmi, které mají úzké vztahy s EU nebo s USA a jsou připraveny splnit vysokou úroveň ambic. Podobný přístup by bylo možné uplatnit při propojování stávajících a budoucích dohod EU o volném obchodu v asijsko-tichomořské oblasti, tj. v regionu, který má zásadní význam pro fungování globálních hodnotových řetězců.

Evropská unie již podnikla konkrétní kroky k zajištění interoperability svých smluv tím, že umožňuje kumulaci původu. Za normálních okolností splňují výrobky podmínky bezcelního přístupu na trh EU stanovené v dohodách o volném obchodu pouze tehdy, pokud určité procento jejich hodnoty nebo určité klíčové kroky výrobního procesu probíhají nebo mají původ v partnerské zemi. V případě, že lze původ kumulovat, je možné získávat vstupy z některých jiných zemí, které s EU rovněž uzavřely dohody o volném obchodu, a přesto využívat bezcelního přístupu. To funguje již nyní například mezi EU, oblastí Středomoří a zeměmi ESVO. Má se za to, že vzájemné vstupy z těchto zemí splňují podmínky pro uplatnění celních preferencí v rámci dohody o volném obchodu v systému známém jako „systém celoevropsko-středomořské kumulace“. Kumulace původu snižuje napětí mezi dvoustrannou povahou dohod o volném obchodu a roztržitostí výrobních procesů napříč hodnotovými řetězci v jednotlivých zemích.

Komise:

- bude rozvíjet příspěvky k řešení klíčových problémů, kterým WTO čelí, na základě řešení dosažených v rámci dvoustranných a regionálních iniciativ;
- ukáže svou připravenost otevřít dohody o volném obchodu, včetně TTIP a celních dohod, třetím zemím, které budou mít zájem se k nim připojit, za předpokladu, že budou připraveny naplnit vysokou úroveň ambic;
- v rámci probíhajících jednání prozkoumá možnost povolit kumulaci původu zemím, s nimiž EU i její partneři v dohodách o volném obchodu již uzavřeli dohody o volném obchodu.

5.2. Pokrok v oblasti dvoustranných vztahů

Naše dvoustranná agenda by se měla řídit třemi hlavními zásadami:

- aby mohla obchodní politika EU zajistit růst a zaměstnanost, musí naše priority v oblasti zahájení jednání i nadále vycházet především z ekonomických kritérií, přičemž zároveň zohlední připravenost partnerů a širší politický kontext;
- dohody o volném obchodu musí zajistit reciproční a účinné otevření vycházející z vysoké úrovně ambic. Tento přístup vyžaduje komplexní řešení překážek společně s účinným prováděním a prosazováním a neponechává prostor pro nahrazování starých překážek novými. Evropská unie si však potřebuje zachovat flexibilní přístup k jednáním o dohodách o volném obchodu s cílem zohlednit ekonomickou realitu svých partnerů;

- v budoucnu bude nutné, aby EU zlepšila konzistentnost svého přístupu k rozvíjejícím se zemím na mnohostranné, dvoustranné i jednostranné úrovni. Zejména u těch zemí, které jsou zvýhodněny v rámci systému GSP, bychom měli očekávat téměř úplnou reciprocitu našich budoucích dvoustranných dohod.

5.2.1. Výsledky dosažené se Spojenými státy a s Kanadou:

Jednání o TTIP je nejambicióznějším a nejstrategičtějším obchodním jednáním, které EU kdy absolvovala. Posílí vztahy Evropy se Spojenými státy, které jsou naším nejdůležitějším politickým spojencem a největším vývozním trhem, a zajistí účinnou laboratoř pro globální pravidla. Po 10 kolech jednání od července 2013 se začínají rýsovat obrysy potenciální vyvážené dohody. Z pohledu EU by zahrnovala:

- ambiciózní a vyvážený balíček přístupu na trh srovnatelný s dohodou o volném obchodu mezi EU a Kanadou;
- nový přístup ke spolupráci v oblasti regulace a rovněž konkrétní výsledky v oblasti regulace v klíčových odvětvích při plném respektování úrovně ochrany a regulační autonomie jednotlivých stran;
- modernizaci pravidel mezinárodního obchodu včetně oblastí, jako je udržitelný rozvoj, boj proti korupci, obchodní aspekty energetiky, suroviny a investice.

Komplexní dohoda o hospodářské a obchodní spolupráci (CETA) s Kanadou je nejkomplexnější dohodou o volném obchodu, kterou EU doposud uzavřela. Dohoda CETA je průlomovou dohodou, která stanoví ambiciózní liberalizaci obchodu a investic. Vytváří významné ekonomické příležitosti pro evropské společnosti, spotřebitele i širokou veřejnost a prosazuje standardy EU. Její součástí jsou bezprecedentní závazky Kanady týkající se zadávání veřejných zakázek a zeměpisných označení.

Komise:

- bude usilovat o uzavření ambiciózního, komplexního a vzájemně prospěšného TTIP, které považuje za jednu z 10 svých nejvýznamnějších priorit v rámci tohoto mandátu;
- co nejdříve v roce 2016 předloží Radě a Evropskému parlamentu ke schválení dohodu CETA.

5.2.2. Strategická angažovanost v Asii a tichomořském regionu

Tento region má z hlediska evropských hospodářských zájmů zásadní význam. EU již v Asii zanechala svou stopu v podobě ambiciózní dohody s Jižní Koreou, strategie ASEAN založené na individuálních dohodách jako stavebních prvcích meziregionálního rámce EU-ASEAN, jednání o dohodě o volném obchodu s Japonskem a probíhajícího jednání o investicích s Čínou a Myanmarem. Tuto asijskou strategii bude nutno v průběhu příštích několika let rozvíjet, konsolidovat a obohacovat.

Uzavření dohody o volném obchodu mezi EU a Japonskem je strategickou prioritou, která by měla vést nejen k rozšíření vzájemného obchodu a investic, ale také k větší hospodářské integraci, užší spolupráci mezi EU a japonskými firmami a užší spolupráci mezi EU a Japonskem v mezinárodních regulačních a normalizačních orgánech.

EU se angažuje v oboustranně výhodném prohlubování a přehodnocování vztahu s Čínou. V rámci tohoto cíle je hlavní prioritou probíhající jednání o dvoustranné investiční dohodě. Uzavření této dohody podpoří čínské reformy a usnadnilo by čínskou účast v investičním plánu Komise pro Evropu a rovněž účast Evropy na čínských projektech nazvaných „Jeden pás, jedna cesta“ („One-Belt, One Road“). Pro obě strany by bylo prospěšné rovněž uzavření dvoustranné dohody zajišťující skutečný posun v oblasti ochrany zeměpisných označení na nejvyšší úrovni stanovené mezinárodními normami. Čína navrhuje další prohloubení vztahů na základě dohody o volném obchodu, ale EU bude ochotna se do tohoto procesu zapojit až poté, co budou splněny příslušné podmínky v souladu se strategickou agendou pro spolupráci mezi EU a Čínou do roku 2020. Tyto podmínky se týkají rovněž úspěšného provedení celé řady vnitrostátních hospodářských reforem v Číně, protože účelem dohody o volném obchodu by nezbytně bylo také vytvoření rovných podmínek. EU a Čína by měly zároveň posílit vzájemný dialog o regionálních a mnohostranných obchodních a investičních otázkách. EU by měla podněcovat a podporovat stále vzrůstající úlohu Číny v mnohostranném obchodním systému a ve vícestranných iniciativách, včetně dohody TiSA, dohody o informačních technologiích, EGA, mezinárodní

pracovní skupiny pro vývozní úvěry a dohody o vládních zakázkách, a to způsobem, který by Číně umožnil posílit ambice těchto iniciativ a převzít odpovědnost v souladu s výhodami, které čerpá z otevřeného obchodního systému.

Investoři z EU, kteří působí ve stále integrovanějším regionálním dodavatelském řetězci, by ve východní Asii měli prospěch z širší sítě investičních dohod v tomto regionu. EU bude vycházet z investičních ustanovení, která jsou nyní předmětem jednání s Čínou, a prozkoumá zahájení jednání o investicích s Hongkongem a Tchaj-wanem ⁽³⁸⁾.

Dohoda o volném obchodu mezi EU a Jižní Koreou je nejambicióznější obchodní dohodou, kterou EU kdy prováděla. Jednoznačně prokázala důvěryhodnost odhodlání EU angažovat se v Asii a současně otevřela rychle rostoucí východoasijský trh pro vývozy z EU. Tato dohoda se však nevztahuje na ochranu investic, která byla sjednána před tím, než EU získala tuto pravomoc v návaznosti na Lisabonskou smlouvu. Ponaučení z provádění této dohody také naznačují, že by bylo možno některá ustanovení upravit v zájmu jejího lepšího fungování. Oba tyto problémy by bylo možné řešit zároveň v revizi této dohody.

V jihovýchodní Asii došlo po uzavření dohody se Singapurem k uzavření jednání s Vietnamem, které nastavilo druhý mezník pro zapojení dalších partnerů. EU je i nadále odhodlána obnovit jednání s Malajsií a s Thajskem, až nastanou vhodné podmínky, uzavřít jednání o investicích s Myanmarem a případně zahájit jednání o dohodě o volném obchodu s Filipínami a s Indonésií. Na regionální úrovni uspořádá Komise a země ASEAN v brzké době inventarizační jednání za účelem přezkoumání pokroku v oblasti integrace ASEAN, stavu dvoustranných dohod o volném obchodu mezi členskými státy EU a ASEAN a toho, jak mohou tyto iniciativy sloužit jako stavební prvky obchodní a investiční dohody mezi regiony.

Ambiciózní výsledek dohody o volném obchodu s Indií by vytvořil nové obchodní příležitosti na sloučeném trhu pro více než 1,7 miliardy osob. Komise je i nadále připravena obnovit jednání o komplexní a ambiciózní dohodě o volném obchodu.

Austrálie a Nový Zéland jsou blízkými partnery Evropy, sdílejí evropské hodnoty a názory na mnoho otázek, a hrají důležitou úlohu v asijsko-tichomořském regionu i v mnohostranných souvislostech. Silnější hospodářské vazby s těmito zeměmi také poskytnou pevný základ pro hlubší integraci se širšími hodnotovými řetězci asijsko-tichomořského regionu. Posílení těchto vztahů by mělo být prioritou.

Po uzavření dohody o iránském jaderném programu EU včas vyhodnotí možnost prohloubení obchodních vztahů, především prostřednictvím přistoupení Íránu k WTO. Komise je i nadále připravena dokončit jednání o dohodě o volném obchodu se zeměmi Rady pro spolupráci v Zálivu.

Komise:

- požádá o povolení jednat o dohodách o volném obchodu s Austrálií a Novým Zélandem s přihlédnutím k citlivosti EU v zemědělských otázkách;
- bude usilovat o obnovu jednání o ambiciózní dohodě o volném obchodu mezi regiony se sdružením ASEAN, přičemž bude vycházet z dvoustranných dohod mezi členskými státy EU a ASEAN;
- prozkoumá zahájení jednání o investicích s Jižní Koreou v souvislosti s možnou revizí dohody o volném obchodu
- uzavře probíhající investiční jednání s Čínou a prozkoumá zahájení jednání o investicích s Hongkongem a Tchaj-wanem.

5.2.3. Nově definované vztahy s Afrikou

Pokračující transformace Afriky bude mít významný dopad na celý svět. V sázce je mnoho, a to jak z hlediska vymýcení chudoby, tak z hlediska nových ekonomických příležitostí. Afrika byla v posledních deseti letech nejrychleji rostoucím kontinentem. Klíčovým úkolem je však zajistit udržitelnost tohoto růstu. To vyžaduje účinnou agendu hospodářské transformace a industrializace. Obchod a investice budou mít při řešení těchto problémů zásadní význam. Afriku stále sužují silně roztržštěné trhy se značnými překážkami mezi

⁽³⁸⁾ Samostatné celní území Tchaj-wan, Pcheng-chu, Ťin-men a Ma-cu.

jednotlivými zeměmi. Existuje pádný důvod pro podporu regionální integrace a vytváření středisek, která by přinesla prospěch celému regionu.

Obchodní vztahy mezi EU a Afrikou vstoupily do nové fáze v roce 2014, kdy došlo k uzavření tří regionálních dohod o hospodářském partnerství se 27 západoafrickými, jihoafrickými a východoafrickými zeměmi. Ty zahájily nové dynamické partnerství mezi oběma kontinenty a otevřely cestu pro užší spolupráci v budoucnosti. Dohody o hospodářském partnerství také podporují regionální integraci samotné Afriky a připravují půdu pro širší snahy o integraci Afriky.

Splnění příslibu obsaženého v těchto dohodách bude významným cílem pro několik následujících let. Do budoucna představují celou řadu výzev včetně potřeby zajistit maximální realizaci jejich rozvojového potenciálu. Dohody o hospodářském partnerství mohou pomoci zvýšit předvídatelnost a transparentnost podnikatelského prostředí, budou však do značné míry závislé na skutečných vnitrostátních reformách. Ty jsou záležitostí afrických zemí, EU je však připravena je i nadále podporovat. Dostupná rozvojová pomoc může posílit kapacity a optimalizovat podmínky afrických zemí tak, aby mohly využívat výhod účinného provádění dohod o hospodářském partnerství způsobem, který bude v souladu s jejich vlastními rozvojovými strategiemi.

Výhledově představují dohody o hospodářském partnerství také most do budoucnosti. Současné dohody o hospodářském partnerství se většinou týkají pouze obchodu se zbožím. Existují pádné důvody pro postupné rozšiřování dohod o hospodářském partnerství i do jiných oblastí, jako jsou například služby a investice. Usnadňování a ochrana investic budou mít zásadní význam jako další krok k podpoře růstu na africkém kontinentu.

Komise:

- bude spolupracovat s africkými partnery s cílem zajistit účinné provádění dohod o hospodářském partnerství zavedením silných institucí, struktur a mechanismů (včetně partnerství s členskými státy, s Evropským parlamentem a s občanskou společností), které přispějí rovněž k posílení reforem právního státu a řádné správy věcí veřejných;
- bude i nadále podporovat regionální integraci a nabízet budování vyhrazených kapacit, a to i prostřednictvím „pomoci na podporu obchodu“;
- bude prohlubovat vztahy s těmi africkými partnery, kteří jsou ochotni stavět na dohodách o hospodářském partnerství s využitím zejména doložek o přezkumu v oblasti služeb a investic;
- zváží dvoustranné dohody o investicích s klíčovými africkými ekonomikami na základě ekonomických kritérií a stávajícího právního rámce pro zahraniční investice;
- vypracuje zásady týkající se investic společně s Africkou unií nebo s regionálními hospodářskými společenstvími.

5.2.4. Široká a ambiciózní agenda s Latinskou Amerikou a Karibikem

EU, Latinská Amerika a Karibik jsou dlouholetými obchodními a investičními partnery. S 26 ze 36 zemí Latinské Ameriky a Karibiku byly uzavřeny preferenční obchodní dohody. Společnosti EU jsou největšími investory v Latinské Americe a jejich portfolio převyšuje investice EU v jiných regionech.

Dohoda o hospodářském partnerství s karibskými státy a dohody o volném obchodu s Peru, Kolumbií, Ekvádorem a Střední Amerikou vytvářejí novou dynamiku obchodu a investic a podpory sdíleného programu udržitelného rozvoje a regionální integrace. Dohoda o volném obchodu mezi EU a Mexikem, která byla sjednána před rokem 2001, byla vzájemně výhodná, ale v současné době je již zastaralá. Nastal čas zahájit jednání o modernizaci Globální dohody EU-Mexiko a využít všechny dosud nevyužité výhody, které z ní pro naše ekonomiky plynou. Komise rovněž posuzuje potenciál modernizace dohody o přidružení s Chile. Od roku 2000 probíhají jednání o uzavření dohody o volném obchodu mezi EU a Mercosurem. EU znovu potvrzuje svůj závazek uzavřít s Mercosurem širokou a komplexní dohodu o volném obchodu, jež zohlední hospodářskou realitu v regionu a jejímž cílem bude odstranění překážek a podpora obchodu.

Komise:

- bude pokračovat v jednáních o ambiciózní, vyvážené a komplexní dohodě o volném obchodu s Mercosurem;

- bude po dokončení analýzy rozsahu působnosti požadovat směrnice pro jednání o modernizaci dohody o volném obchodu s Mexikem a s Chile. Tyto dohody by měly být srovnatelné a kompatibilní s naší dohodou o volném obchodu s Kanadou a s budoucí dohodou se Spojenými státy;
- bude připravena zvážit investiční dohody s klíčovými zeměmi Latinské Ameriky, kde má EU významné investice, a jako první krok vypracuje právně nevynutitelné zásady týkající se investic.

5.2.5. Úzká spolupráce s Tureckem

Turecko je pro EU nejbližší rozvíjející se ekonomikou a klíčovým regionálním aktérem, avšak obchodní a investiční vztahy nejsou optimální. Od 31. prosince 1995 jsou EU a Turecko spojeny celní unií. Ve své nynější podobě se celní unie týká pouze průmyslového zboží a postrádá mechanismus pro řešení sporů. Modernizovaná celní unie by měla uvolnit nevyužitý hospodářský potenciál v oblastech, jako jsou služby, zemědělství a veřejné zakázky. Reformovaná celní unie by rovněž mohla otevřít cestu pro přidružení Turecka k budoucím dohodám EU o volném obchodu.

Komise vypracuje s Tureckem nový, ambicióznější rámec spolupráce, který bude modernizací celní unie.

5.2.6. Stabilita a prosperita v rámci sousedství EU

Evropská politika sousedství je v současné době podrobena přezkumu s ohledem na významné události posledních let. Na východě bude kladen důraz na účinné provádění dohod o přidružení a prohloubených a komplexních dohod o volném obchodu s Ukrajinou, Moldavskem a Gruzii, což povede k postupné integraci trhu. Komise bude úzce s těmito třemi zeměmi spolupracovat s cílem maximalizovat hmatatelné hospodářské výsledky těchto ambiciózních dohod. Na jihu je cílem uzavřít prohloubenou a komplexní dohodu o volném obchodu s Marokem a Tuniskem.

Přestože je Komise i nadále připravena zkoumat možnost uzavření dohod o přidružení / prohloubených a komplexních dohod o volném obchodu s dalšími partnery v sousedství, zejména s Jordánskem, uznává, že užší integrace s EU není pro každého. Komise proto bude zkoumat další individuální možnosti posilování našich obchodních a investičních vztahů s dalšími partnery v sousedství na základě společného zájmu. Současně je za účelem posílení integrace regionálního obchodu jak s EU, tak mezi zeměmi sousedství, zapotřebí, aby byla urychlena jednání v rámci jednotné regionální úmluvy o celoevropsko-středomořských pravidlech původu s cílem tato pravidla modernizovat a zjednodušit.

Komise:

- bude účinně provádět dohody o přidružení / prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu s Gruzii, Moldavskem a Ukrajinou;
- usilovat o uzavření prohloubených a komplexních dohod o volném obchodu s Marokem a s Tuniskem;
- usilovat o dokončení probíhajících jednání o modernizaci a zjednodušení celoevropsko-středomořských pravidel původu v rámci jednotné regionální úmluvy o celoevropsko-středomořských pravidlech původu.

5.2.7. Náročný vztah s Ruskem

Strategickým zájmem EU zůstává i nadále dosažení užších hospodářských vztahů s Ruskem. Vyhlídky na ně však bude určovat především vývoj domácí i zahraniční politiky Ruska, který dosud nejeví známky nezbytných změn. Je nutno přihlížet rovněž k vývoji Euroasijské hospodářské unie.

Závěr

Obchod není cílem sám o sobě. Jedná se o nástroj, který má lidem přinášet prospěch. Cílem obchodní politiky EU je tento prospěch maximalizovat.

To znamená zajistit, aby obchodní a investiční politika byla účinná. Musí řešit skutečné problémy na základě aktuálního chápání skutečnosti, že světové hospodářství je pevně propojeno globálními hodnotovými řetězci, že vzrůstá význam služeb včetně těch, které vyžadují pohyb poskytovatelů přes hranice, a že digitální revoluce

přeměňuje mezinárodní hospodářství. Obchodní dohody musí řešit překážky, jimž společnosti v moderním světovém hospodářství čelí. Je také nutné zajistit jejich účinné provádění a prosazování, a to i v případě malých a středních podniků.

Obchodní a investiční politika musí rovněž převzít odpovědnost za podporu a prosazování hodnot a standardů EU. EU musí jednat s partnery o podpoře lidských práv a pracovních práv a ochraně zdraví, životního prostředí a spotřebitelů, podporovat rozvoj a podílet se na boji s korupcí. Klíčové politiky týkající se budoucnosti zapojení Evropy do světového hospodářství, jako jsou investice a spolupráce v oblasti regulace, musí podporovat, a nikoli narušovat, obecnější cíle EU v oblasti ochrany osob a planety. Jakákoliv změna úrovně ochrany může být jedině směrem k jejímu zvýšení.

Za účelem splnění všech těchto cílů je nezbytná obchodní politika, která i nadále zůstane ambiciózní ve své snaze ovlivňovat globalizaci. Obchod přináší občanům největší prospěch, když vytváří ekonomické příležitosti. To obnáší opatření na podporu mnohostranného systému zakotveného ve WTO a cílené strategie dvoustranných a regionálních obchodních a investičních dohod.

EU může těchto cílů dosáhnout pouze v případě, že bude vystupovat jednotně a zajistí, že všem členským státům EU, občanům i společnostem se dostane rovného zacházení. Musí být koherentní napříč oblastmi politiky. Tyto zásady jednoty a soudržnosti musí být základem každodenní práce, neboť Komise bude v následujících letech s podporou Rady a Evropského parlamentu usilovat o provádění tohoto sdělení.